

VITÉZI TÁJÉKOZTATÓ

Émlékiadvány

VITÉZ NAGYBÁNYAI HORTHY MIKLÓS KORMÁNYZÓRA EMLÉKEZÜNK

Születésének 150. évfordulóján 1868. június 18.

„Te vagy, Horthy Miklós magyarok vezére
Édes csonka Hazánk féltett büszkesége.
Érted fohászkodunk az egek urához,
Adjon erőt néked vállalt nagy munkádhoz.
Vigye győzelemre erős akarásod,
Hogy boldognak lássuk szép Magyarországot!
Okuljatok mindannyian e példán.
Ilyen az ember. Egyedüli példány.
Nem élt belőle több és most sem él,
s mint fán se nő egyforma két levél,
a nagy időn se lesz hozzá hasonló...
Keresheted őt, nem leled, hiába,
se itt, se Fokföldön, se Ázsiába,
a múltban sem és a gazdag jövőben
akárki megszülethet már, csak Ő nem.”

Dr. Ádám Sándor: Magyarságunk

Lux Fotó

Horthy Miklós: Emléirataim (részletek)

„Amidőn a kormányzói működésemből történt kényszerű kikapcsolódásom után az 1944-45. évi fogság alatt, majd számkivetésben, a vendégszerető Portugáliában, életem eseményeit papírra vettem, az a gondolat vezetett, hogy emlékiratimat családom számára hátrahagyjam.

Életem Magyarország történetének immár egy egész korszakát öleli fel, és e korszak fontos eseményei között sok olyan is akad, melyekről egyedül csak én tanúskodhatok. Tudom, hogy a világ sok mindenről, amit átéltem, vagy közelről tapasztaltam, csak a Hitler által irányított náci hírverés egyoldalú és célzatos beállításában értesülhettem. Másrészt, az események indítóokainak, mozgató erőinek és kényszerítő körülményeinek felismerése és tárgyilagos megítélése a II. világháborút közvetlen követő idők szenvedélyektől még túlfűtött légkörében sem vált lehetővé.

Úgy látom, hogy az Amerikai Egyesült Államok és a többi szabadságszerető ország talán még erőlyesebben kíván kiállni azon nemzeteknek – közöttük tehát a magyar nemzetnek is – érdekében, melyek a világháború folyamánként előállott helyzetben teljesen elvesztették szabadságukat és szolgasorsra jutottak. Ezért most egyenesen kötelességemnek tartom kortársaimmal és a történétírókkal szemben, eredeti szándékomtól eltérően, emlékirataimat mégis nyilvánosságra bocsátani. Emellett egyúttal az a vágy is irányít, hogy a mélységesen szeretett nemzetemhez, melynek az 1945-i összeomlás után azt is meg kellett érnie, hogy a kommunista terror és az idegen kényuralom még kegyetlenebb mélységeibe taszítsák, hitet és bátorítást nyújtó szavakat intézhessek. Az 1945-ben bekövetkezett nemzeti katasztrófa nem lehet és nem is lesz a magyar történelem utolsó fejezete. Nagy költőnkkel, Madách Imrrel együtt vallom, amit ő *Az ember tragédiájá*-ban hirdet: „Ember küzdj és bízva bízzál!”

Ebben a küzdelemben élettapasztalataim talán hasznára lehetnek kortársainknak és utódainknak. A sors-adta helyzet, mely a magyarokat a szlávok és germánok közé ékelte, nem változik meg és ebből a jövőben is hasonló kérdések merülnek majd fel, mint amilyenekkel akkor álltunk szemben, amikor Magyarország élén állottam.

Az életrajzíró, főként pedig az, aki saját élettörténetét írja, akkor jár el helyesen, ha az eseményeket úgy ismerteti, ahogy azok átélésük idejében előtte jelentkeztek, elkerüli tehát azt, hogy ké-

sőbbben kibontakozó meglátásait a tárgyilagosság rovására időben visszavetítse. Utólag minden boldog bölcshet. /.../ A széles körű irodalomban, mely a II. világháborúval foglalkozik, hol kínos, hol megmulattató az, hogy ugyanazokat az eseményeket az egyes szerzők olykor homlokegyenest ellenkező értelemben tárgyalják. /.../ A tárgyilagos ítéletmondás a történelem feladata. Ettől az ítélettől pedig annak, aki egész életében arra törekedett, hogy kötelességét minden erejével és tudásával híven teljesítse, nincs mit tartania. Ebben a tudatban adom át feljegyzéseimet a nyilvánosság és a jövő történetírói számára.

Visszatekintés és a jövő kilátásai

„Bármit is hoz a jövő, kérve kérek minden magyart, aki e névre méltó és akár otthon szenved némán az idegen uralom alatt, akár kiüldözött keres magának és családjának fedezet, megfalatot széles e világon: temessen el minden pártviszályt és személyes perpatvart és csak egyetlen egy célra vessen tekintetét, fordítsa minden erejét és csakis ezért dolgozzék, megimádkozzék. Ez a cél mindnyájunk közös, szent célja: Magyarország felszabadítása. Gondoljunk szüntelenül azokra, akik a legtöbbet, életüket áldozták édes hazánkért, és hadifoglyainkra, akik még mindig idegenben szenvednek – hogy áldozatuk ne legyen hiabavaló.

A magyar népnek, de különösen a magyar parasztnak emelkedett színvonalú a gondolkodásmódja. Ha a magyar parasztság, a mi fajtánk életforrása századokon át tanúsított nemzeti érzését, Istenbe vetett hitét, tiszta erkölcsét, katonai vitézségét és szorgos munkakedvét a terror és az idegen megszállás megpróbáltatásai közt is megőrzi, ha nem támogatja a hatalomra éhes politikai törtetőket, akik osztálygyűlöletet hirdetnek és a tömegek alacsony ösztöneit ingerlik, akkor majd egy napon ismét valóra válik a magyar szabadság.

E szabadság védelmének és megőrzésének szenteltem életemet.”

Estoril, 1952. Szent István király ünnepén

(Természetesen akkor nem juthattak el a kormányó gondolatai a magyarországi olvasókhoz. Írásai nem jelenhettek meg a magyar könyvkiadóknál, csak a rendszerváltozást követően.)

Százötven éve született vitéz nagybányai Horthy Miklós, XX. századi magyar történelmünk meghatározó alakja

Kenderes, 1868. június 18.

A II. világháború után kialakult proletár-diktatúrának a kommunista ideológián alapuló politikai helyzete kedvezett ellenkultusza kialakításának, ennek megfelelően minden érdemét elvitatták, és a Horthy-rendszert, az „első pillanattól kezdve fasiszta rendszert” a magyar történelem mélypontjaként mutatták be. Fasisztoidnak, diktatórikusnak és népnyúzóknak minősítették, felelőssé tették a zsidóság deportálásáért. Az 1989-es rendszerváltás után a magyarországi történetírás szakított a korábbi szemlélettel, aminek köszönhetően egy jóval objektívabb Horthy-kép kezdett kialakulni. A helyes megítélést azonban lényegesen megnehezítik a korábbi előítéletek, a politikai kulturálatlanság, a kormányzó által (is) képviselt értékek tagadási kénysze-re, az objektív történelem nem-ismerete, sőt: a megismeréstől való elzárkózás, a rögeszmékhez való csökönyös ragaszkodás.

Számos területen példát nyújtó, egykori és mai értéket a maga korában felvállaló, a sors nyújtotta szerencse és balszerencse között vergődő személyiség, akiről sok mindent és sokfélét el lehet mondani, de elfeledni nem szabad. Meggyőződéses keresztyénként ő maga is tisztában volt azzal, hogy minden ember vétkezik és hibázik, miközben katonaként a kitűzött harc következetes szolgálatába szegődött.

Amúgy születésnapja alkalmából inkább az érdemeit ildomos kihangsúlyozni, és még a vele nem rokon-szenvezőknek is illene kevesebb méltatlanságot és több méltóságot ráruházniuk a másfél száz évvel ezelőtti Kenderesen megszületett, és 1993-ban az anyaföldbe haza-

hozott és eltemetett Horthyról. (A temetésén egy holo-kausz-túlélő koszorút helyezett el a sírjára köszönete jeléül.) Már csak azért is, mert róla, a tengerésztiszttről, az Osztrák-Magyar Monarchia ellentengernagyáról és flottaparancsnokáról még a szövetséges és ellenséges erők tisztjei is jó véleménnyel voltak, több megemlékezésükben kiemelték „lovagiasságát”, csodálatra méltó teljesítményeit. A legismertebb közülük: az otrantói csata legendás hőse fej- és lábsérülést szenvedve hordágyon a parancsnoki hídra vitette magát, ahonnan eszmélete elvesztéséig tovább irányította a csatát. Életét feláldozni a császáráért, a Szent Koronáért, a hazáért – számára halálközelit, a mai nemzedékek számára egyre távolodó életézés.

De mi lett volna akkor, ha nem éli túl az otrantói ütközetet? Neve bizonyára alig maradna fenn a köztudatban. *(S ki állt volna a szétszabdalt, megcsonkított, kivérezte-tett, elárult és cserbenhagyott, ideológiai fertőben szenvedő, rettegésben tartott, jóvátételekre kötelezett, kegyetlen, érzéketlen, kárörvendő ellenség gyűrűjében vergődő, reménytelenségbe, jövőtlenségbe süllyesztett Magyarország élére?)* És mi lett volna akkor, ha német megszállás helyett sikerült volna a szövetségesek oldalára átállva kilépnie a háborúból még ama 1944. augusztus huszonharmadika előtt? Vagy ha a Hitler elleni merényletek valamelyike eredményre vezet? A történelem nem szereti a feltételes módot, mégis, az életünk egyik lényeges eleme a sorsfaktor. „Add meg a császárnak, ami a császáré, és Istennek, ami az Istené!” – szól hozzánk a Szentírás.

A konzervatív nemzeti eszméket valló kormányzó (első sorban a kor szelleme és nem feltétlenül saját hiúsága kívánta meg, hogy őfőméltósága, a Magyar Királyság kormányzója megszólítással illessék) teljesítette az általa képviselt ország fő célját, a diktátumnak tekintett trianoni békeszerződés felülírását. És bár kétségtelenül a területi revíziós sikereknek köszönhetette a harmincas, negyvenes évek eleji kiemelt népszerűségét, eredményes országvezetését igazolta továbbá a népe számára méltánytalanul véget ért első világháború veszteségeiből való talpraállás és stabilitás megteremtése, a gazdaság jelentős fejlődése a nagy gazdasági világválság ellenére, példaértékű közbiztonság megteremtése, az oktatás területén bekövetkező változások, és még sorolhatnánk.

Miközben az ország politikai téren önállóságra törekedett, sikerült korlátok közé szorítania a szélsőséges pártok működését. Ide sorolva a kommunistákat és a

nyilasokat, a későbbi totalitárius rendszereket kiváltókat, ami végeredményben döntésének helyességét igazolta. Csakhogy a világtörténelem és a haza története számára kedvezőtlenül alakult.

A horthysta-fasiszta jelző logikátlansága

Horthy Miklós karakteres ember volt, ezért hibáival együtt is kiérdemli a tiszteletet. Természetesen, mint bárki más, rá jellemző elvekkel, preferenciákkal, sajátos személyiségjegyekkel rendelkezett. De hát így van ez rendjén! Amiként a kaméleon nem tartozik a kedvenc állatok közé, a kaméleon természetű ember sikere is legfeljebb ideig-óráig tart. Az a becsületes, ha a tónusokat, a megkülönböztető jegyeket nem mossuk össze. Márpedig kiemelten az utódállamok történetírása, az Elie Wiesel Intézet, sőt számos magyarországi, magyar személy, magát szakértőnek valló bármely nemzetiségű véleményformáló egyenlőségjelet tesz a horthysta és a fasiszta megkülönböztetések közé, összemossa, és összevont alakban használja őket. Pedig a horthysta-fasiszta jelző nemcsak logikátlan, hanem az alapvető (büntető) jogi elveknek is ellentmond. A „horthysta” Horthy Miklóst ugyanis tanúként hallgatták ki a nürnbergi perben, ahol a fasiszta tiszték felelősségét kimondták, és háborús bűneikért elítélték őket. Bár nincs jogi végzettségem, történelmi sincs, úgy gondolom, hogy érettségi sem szükséges ahhoz, hogy a tanú kategóriáját megkülönböztessük a vádlott kategóriájától. Ráadásul Magyarország kormányzója németbarát sem volt, amiként Hitler feltétel nélküli kiszolgáltatásával vádolják, annál inkább angolbarátságát vallotta az Aranybulla és a Magna Charta közelségének a szellemében. Még csak háborús bűnösnek sem titulálják, mint *(még manapság is!)* - Wass Albertet vagy Nyíró Józsefet, bár együtt foglalnak helyet a tiltólistán a nemzet panteonjában.

Horthy Miklós megismételhetetlen, vissza nem térő, meghatározó személyisége a magyar történelemnek. Vagy mégsem? Mostanában egyesek párhuzamba állítják az „Orbán-diktatúrát a Horthy-diktatúrával”, s Orbán Viktor miniszterelnököt Putyin-barátsággal, antidemokratikus megnyilvánulásokkal és diktatori képességekkel ruházzák fel. A kormányzót elvei megakadályozták abban, hogy diktátor legyen, nincs ez másként a miniszterelnök esetében sem. Csupán mindketten olyan erőteljes karakterű, következetes, szigorú, rendteremtő, a haza és keresztyén elveik védelmére képes, kiállásukért mások bírálatát is vállaló államférfiak, akikről semmikor és semmilyen körülmények között sem feledkezhet meg a haza. Már amennyiben a globalizáció nem tünteti el a nagybetűs Haza fogalmát. Még akkor is, ha meglehet, sem a Horthy-rendszer, sem az

Orbán-rendszer nem tartozik a modern értelemben vett demokrácia műfajához. Az erős kormányzást azonban összetéveszteni a diktatúrával csakis tudatlanság és rosszindulat kérdése.

„Hitvallásom: a nagy elődök nyomdokában csak tisztelettel és alázattal lehet haladni.” (vitéz Domonkos Béla)

*Kenderes, kastélypark
Vitéz Domonkos Béla alkotása*

Hibáit elismerve, érdemeit méltatva

Miközben Brüsszelben nemrég Marx születésnapját ülték, legalább Budapesten, *s a Kárpát-hazában* nem szabad megfeledkezni Horthy kerek évfordulós születésnapjáról. Hibáit és gyengeségeit elismerve, szükséges érdemeit méltatni, a vele kapcsolatos valótlan vagy túlzó megítéléseket helyreigazítani, történelemformáló szerepét megőrizni. A sorssal nem perlekedve ugyan, de legalább kimondani az igazságot. Mert miközben sorsuk alakulásának, szerencséjüknek köszönhetően olyan történelmi személyek szobrai állnak számos helyen, akik életükben nem is remélhették volna az utókor túlzott elismerését, Horthy Miklósnak még Magyarországon sem tanácsos köztéri szobrot állítani. Az állíttatóját megkülönböztetik, a szobrot meggyalázzák. Pedig az is előfordulhatott volna, hogy 150. éves születésnapján koszorúzó ünnepekre kerüljön sor a tiszteletére. Olyan mértékben, ahogyan rászolgált.

Se többet, se kevesebbet!

*Dr. Ábrám Zoltán egyetemi tanár írása,
Marosvásárhely
Erdélyi Napló, 2018. június 22.*

Köszönet ÁBRÁM ZOLTÁN Professor Úrnak!

A Történelmi Vitézi Rend erdélyi tagjai nevében köszönetemet fejezem ki Professor úrnak vitéz nagybányai Horthy Miklós kormányzó úr születésének 150. évfordulója alkalmából írott cikkéért.

vitéz Lázár Elemér Erdély országos
törzskapitánya, h.főkapitány

Olvasói levél, mely ehhez az íráshoz kapcsolódik:
Mindkét elkötelezetten magyar, azaz nemzeti és keresztény politikust – Magyarország történelmét tekintve – már párhuzamot vonva emlegethetjük, hiszen munkájuk, politikájuk biztosította/biztosítja a nemzet és hazánk megmaradását, függetlenségét, a jövőnket. Történelmi pillanatban álltak/állnak a nemzet kormányánál, s erős kézzel irányítanak, nem térítette el őket az internacionalizmus, mai szóval élve: a globalizmus semmilyen vadhajtsa. Ennek eredménye Horthy kormányzása alatt: csodával határos a megmaradásunk, a gazdaság, kultúra, egészségügy, okta-

tás, közlekedés, ipar újratemetése, s a világválságig a töretlen fejlődés, amelyet alig 20 év alatt felmutatott az ország. Orbán Viktor miniszterelnök kormányai a teljes kommunista szétzüllesztésből, a nemzetközi bankrendszer karmaiból kiszabadítva, az akarlatlagos tönkretétel előtti utolsó pillanatban állították talpra az országot, s mára Európa egyik legdinamikusabban fejlődő, stabil gazdasági alapokon nyugvó országát teremteték meg. Most, a XXI.század elején pedig újra harcba kellett szállni a magyar nemzet megmaradásáért. Reményünk, hogy ez az elkötelezett politika egyre több követőre talál a nemzetközi politikában is. Ne csodáljuk, ha mindkét politikusunknak számtalan ellenfele, sőt: ellensége volt – és van: Mindazok, akik ezt a nemzetépítő munkát, az Isten-Haza-Család hármas szentségét rombolták és rombolják a liberalizmus sokféle-színes jelszavaival.

Megelégedéssel és teljes vélemény-azonossággal olvastam Professor úr írását!

V.T.

Horthy Miklós kormányzó újratemetésének 25. évfordulóján

MEGTARTÓ EMLÉKEZET

Napra pontosan 25 esztendeje, hogy hazai földbe temettek el Horthy kormányzó hamvai.

A kandallóban már csak a parázs izzott, elmúltott rajtunk az idő. A nap még szikrázóan süttött, amikor megérkeztem idős tanítómhoz, s mire hazafelé készülődtem, addigra öreg este lett. Az ajtóban még megállított, átfogva a vállamat:

– A nemzet fiainak regéiben a legkisebb királyfi, az egyszerű szegénylegény mellett Szent László, Mátyás király, Rákóczi Ferenc, avagy Hunyadi János történeteit, tetteit élteti tovább a föld gyermeke; az egyszerű lelkiületűnek mondott magyar paraszt. Hidd meg Öcsémuram, akiket a földművelők emlékezete évszázadokon keresztül megtart, azoknak igen nagy becsülete volt a saját korukban! Ilyen ember volt vitéz nagybányai Horthy Miklós is. Kormányzó úr állította talpra a Tanácsköztársaság pusztítása után az országot, olyan gazdasági és szellemi fellendülést ért el, amely szinte példa nélküli a magyar történelemben, de hogyan is feledhetné az ember a revízióval visszavett területeket s a magyar testvéreket?

Nem! Nem! Nem! Soha nem felejtjük el! Soha nem feledhetjük! Mert, akit a népe nem felejt, az örökké él, Fiam! - mondotta egykoron idős tanárom, s nekem minden nagyívű történelmi beszéd helyett, az ő szava a legtöbbet jelentette.

Valahogy így, ilyen szelíd szeretettel viselte gondját szellememnek, pallérozta tudományomat a tanár úr, akihez évtizedek múlva is visszatértem, hogy tőle okuljak. Feltétlen tisztelettel tekintettem fel rá, és bizony a kapcsolatunk a hosszú idők alatt barátsággá vált. Egy idős, bölcs férfi és egy fiatalember sokat próbált barátságává. A tanár úrral való utolsó találkozásomnak már sok esztendeje. Én mentem hozzá, de ő már nem várt meg. Szeretett felesége után ment a Mennyeknek országába...

Lánya könnyek között adta át a nekem szánt hagyatékát és én a gondosan becsomagolt dobozt féltő gonddal nyitottam fel. Igen meglepődtem, mikor annak legtetejéből kiesett egy régi katonakönyv. Egy jól fésült fiatalember nézett rám vissza a képről. A tanár úr volt az.

Egyszeriben mindent megértettem...

A Tanár Úr a Kormányzó úr alatt, a m. kir. Dobó István 14. honvéd gyalogezred karpaszományos tiszthelyetteseként szolgált. Tanítómból öreg barátommá lett Tanár Úr egész élete során a nép egyszerű fia maradt... a szememből egy kövér könnycsepp útjára kelt, s lassan kicsordult...

1993. szeptember 4-e volt, mikor a szívem és a harang megkondult...

Kenderesen, hazai földbe temették a Kormányzót.

Zetényi-Csukás Ferenc

Az elhallgatott Horthy-ajánlat

„A jeruzsálemi Jad Vasem Intézet az izraeli parlament, a Knesszet 1953-as törvénye alapján adományozza a Világ Igaza kitüntetést azoknak, akik zsidók életét mentették meg a vézskorszak idején. A Jad Vasem, a Holokauszt Áldozatainak és Hősinek Izraeli Emlékhatósága szerint azonban az erőfeszítés mégsem volt teljesen hiábavaló, mivel a Horthy-ajánlat jelentős hatással volt a magyarországi zsidómentő tevékenységre.”

Itt és most, a Világ Igaza posztumusz kitüntetésre terjesztem fel vitéz nagybányai Horthy Miklóst!

Nyilván a felterjesztés ötlete csupán provokatív figyelemfelhívás, hiszen Magyarország egykori kormányzójának nincsen szüksége - még holtában sem - ilyen címre. Vannak még sokan a világban, akik nem értik - honnan is érthetnék? - akik nem látják azt, hogy Magyarország az igazságtalan trianoni rablóbéke után kényszerpályára került. Leginkább az a sajnálatos, hogy magyar honfitársaink között is vannak olyanok, akiknek a szemén szemellenző van.

Nem ad lehetőséget a hely, hogy bőséges tanulmányt írjak hazánk II. világháborús hadbalépésének körülményeiről és tényleges okairól, a háborúban való szerepvállalásainkról vagy az egész Horthy-éra kiértékeléséről, de egyetlen dolgot mindenképpen szeretnék kiemelni az egykori Kormányzó kapcsán: vitéz nagybányai Horthy Miklóst a saját korában, Nürnbergben - a háborús bűnösök nemzetközi perében - még csak meg sem vádolták!

1944 júliusában Horthy Miklós kormányzó utasítására a magyar kormány a nemzetközi segítség-szervezetekhez fordult a zsidó származású polgárok külföldre történő kimenekítésével kapcsolatban (különös tekintettel a gyermekekre), ill. e szervezeteket arra kérte, hogy a már elhurcolt zsidóknak segélyszállítmányokat szervezzenek. A zsidók célállomását elsősorban Svédországban és Palesztinában látta és javasolta. Az Amerikai Egyesült Államok és az Egyesült Királyság a füle botját sem mozdította az elképzelés megvalósítására. A világ csendőre és Európa lovagja számára akkoriban nem volt még fontos a zsidók megmentése...

„A Horthy-ajánlat Horthy Miklós kormányzó kezdeményezésére történt. 1944. július 18-án a magyar külügyminisztérium levélben felvette a kapcsolatot Svájc budapesti külképviseletével. Emellett

hozzájárulását fejezte ki jelentősebb számú zsidó származású magyar - Randolph Braham szerint körülbelül 40.000 főről volt szó - külföldre történő evakuálásáról. A célország elsősorban Palesztina lett volna, azoknak, akik vízumot kaptak volna a bevándorláshoz. A félreértések elkerülése végett a svájci magyar ügyvivő Bernben megismételte az ajánlatot. A Nemzetközi Vöröskereszt vezetőit ennek értelmében biztosították arról, hogy Magyarország fogadja a segélyszállítmányokat és arról is, hogy befogadó készség esetén a 10 éven aluli zsidó származású gyermekeket evakuálni fogják, valamint ígéretet tettek minden zsidó származású személy emigrálásának elősegítésére is. Palesztina mellett a másik főbb célország Svédország lett volna. A magyar kormány a fentiekhez meglepő módon megszerezte a németek hozzájárulását is. A segélyszervezetek a kezdeti kételkedés után lelkesedéssel fogadták az ajánlatot.”

Az akció végül azon bukkott el, hogy az amerikaiak nem voltak hajlandók megváltoztatni a bevándorlási törvényüket, a britek pedig elleneztek a zsidóság nagyarányú bevándorlását Palesztinába. A Zsidó Ügynökség megpróbált nyomást gyakorolni a szövetségesekre. Július 20-án Móse Sárett megpróbálta kieszközölni 400.000 zsidó származású személy bevándorlását Palesztinába, ezt azonban elutasították. Az angol kormány lelkesedés nélkül fogadta a felajánlott lehetőséget és előbb technikai problémákra, majd a palesztinai arabok ellenkezésére hivatkozott. Ezt követően hosszas jogi vitát indítottak arról, hogy ki tekinthető bevándorlónak és menekültnek. Végül azt vetették fel, hogy az egész a Gestapo trükkje lehet.

Összességében az angolok kitartó időhúzásba kezdtek. Emellett más országokat igyekeztek meggyőzni a menekültek fogadásáról, így esetleges célországként felmerültek a dél-amerikai országok, Spanyolország, Portugália gyarmata Angola, valamint a brit dominiumok is. Július 26-án eljuttatták az Auschwitz-jegyzőkönyvet az angol külügyminisztériumhoz, de (bár elismerték az abban leírt atrocitások embertelenségét) ez nem váltott ki különösebb reakciót.

Az amerikaiak szintén passzívan reagáltak a jegyzőkönyvre. Az Amerikai Egyesült Államok nem volt hajlandó bevándorlókat fogadni, végül azonban megpróbálta a döntést felgyorsítani. Az ajánlat hivatalos elfogadására így augusztus 17-én került sor, de ennek ellenére nem történt semmi annak meg-

valósítása érdekében. A Nemzetközi Vöröskeresztet szeptember 5-én értesítették. Ekkorra azonban Románia „kiugrott” a háborúból, Bulgária pedig letette a fegyvert és a front körebezáródott Magyarország körül. Mivel a menekülési útvonal elzáródott, a lehetőség teljes kudarcot vallott.”

Az írás végén, csak egyet tudok mondani:

Wass Albertnek igaza volt, amikor azt mondta: „Együtt erő vagyunk, szerteszét gyengeség!” Nemzetünknek össze kell fognia, tisztázva a múltbeli esetleges kérdéseket és a jelenben cselekedni a jövőért!

Nem segíték senkinek, senkire haragudni.

A magyarság egész történelme során befogadó nép volt, ez vita tárgyát nem képezheti, de mindig elvárta a befogadott kisebbségi népektől az alkalmazkodást és az ország mindenkori törvényeinek elfogadását és azok betartását. Mert nem a származás vagy a vallás tesz különbséget ember-ember között, hanem a tettek és a lélek. A cselekedet és a lélek az, amely igazán emberré tesz.

Nem vagyok antiszemita. Magyar vagyok, Magyarországon.

Isten áldja, ember vigyázza vitéz nagybányai Horthy Miklós emlékét!

*Zetényi-Csukás Ferenc,
a Horthy Miklós Társaság elnöke; 2018.*

In memoriam vitéz nagybányai Horthy Miklós

Horthy kormányzó parlamenti felszólalása közben

Hatvanegy esztendeje hunyt el az utolsó legitim államforma vezető politikusa, a Magyar Királyság kormányzója

Utolsó legitim – mondom, mert bár a mai liberális, vörös fasizmus által életre hívott államforma, a francia forradalom gyilkos és ostoba találmánya törvényes és legitim államformaként él az emberek fejében, mégsem az. A Magyar Királyságot a megszálló szovjet csapatok fegyvereinek árnyékában a legfőbb zászlós úr tiltása ellenére cserélték fel Debrecenben a köztársaságra úgy, hogy közben Magyarország kormányzójának hivatalát senki nem szüntette meg, ám a háborút lezáró események, a kommunista fasizmus terrorja miatt nem volt Magyarországon. Tehát a köztársaság akkori „kikiáltása” illegitim, törvénytelen, diktatórikus intézkedés volt. Majd a népköztársaság vastagon

moszkvaista szelleme új államformaként és önmagával ellentétes berendezkedésként teremtődött, mint proletárdiktatúra és szocialista demokrácia... Maga a demokrácia elnevezés is álságos, hazug, hiszen minden államforma azzal fedezi törvénytelen voltát, hogy magát demokráciának nevezteti, s így a népakarat felsőbbségére hivatkozva bármit megtehet – a néppel.

Horthy Miklós kormányzósága idején az akkori állami vezetés a nemzet egységét és önvédelmét, gazdasági fejlődését és az elcsatolt területek magyarságát szolgálta. Ugyanakkor a Horthy-korszak (1920-1944) olyan történelmi és ma még olyan liberális politikai kutyaszorítóban van, amelyben tilos kimondani hivatalosan, hogy vitéz nagybányai Horthy Miklós kormányzó nem volt antiszemita, hogy a magyar nemzet érdekeit mindenek fölöttinek tartotta, és minden magyar állampolgár, valamint a befogadott menekült nemzetek- és vallási közösségek tagjai is egyenlő elbánásban és emberséges életfeltételek biztosításában részesültek az akkori lehetőségek határain belül.

Nem lehet hivatalosan szoborállítást sem kezdeményezni, mert a marxista történelem csúfos hazudozása máig vezető helyen van a Kormányzó életét illetően, s a zsidó hitközségek is valamilyen sátáni fajzatnak tartják azt a kormányzót, akinek portugáliai megélhetését a megmentett zsidók finanszírozták.

Skizofrén történelmi szemlélet tehát az, amely Horthy Miklós kormányzót körülveszi napjainkig. Pedig igazi változás, valós nemzeti megtisztulás mindaddig nincs, amíg saját történelmi nagyságainkat alárendeljük a liberális hazudozásnak, amíg megtagadjuk példaképeinket és fejet hajtunk a rossz meggyőződések

és hamis adatok előtt kegyeleti okokból vagy politikai gúzsbakötöttségünk által.

Horthy kormányzót akkor hagyta el ereje, amikor az 56-os forradalom elbukott. Jó politikusként világos volt előtte, hogy a másodszor is ránk törő keleti barbarizmus még hosszú időre rabbá teszi nemzetét, s már nem láthat egy virágzó, keresztény Magyarországot. Szomorúsága és reményeinek elmúlása együtt okozták az egyébként egészséges idős politikus halálát.

Hatvanegy esztendeje annak, hogy meghalt, s hamvai az ősi kenderesi birtokon nyugosznak. Amikor Kenderesen átutazóban Erdélyországba megyek, mindig megállok egy pillanatra fejet hajtani a Horthy-kripta vasrácsos kapujánál.

Nem elemzem ott magamban a nyilván hibákat is magában foglaló politikusi életpályát, az olykor előforduló emberi gyengeségeket és érzelmeket, a háborús világban – mint ma is – nehezen kormányozható,

késpengén táncoló országos politikáját. Csak „fejet hajtok a nemzet nagysága előtt” – Kenderesen.

Örömmel töltene el, ha a Hozzá igen sokban hasonlitos vezető politikusunk, akire épp úgy néz fel a magyar nemzet, mint egykor a Kormányzóra, nem tagadná meg politikai nyomásra sem nagy elődjét, s minden februárban katonai tiszteletadás mellett koszorúzná meg a kripta márványablaja mögött nyugvó államférfi hamvait. Tudjuk, miért állunk ki egyikük emléke és másikuk mai nemzetmentő politikai irányvonala mellett... Mert változó világunkban az erkölcsi, hitbéli, történelmi és politikai megtisztulás nélkül nincs túlélés, nincs jövő...

Horthy Miklós pedig mindnyájunk számára példakép kell, hogy legyen ebben a viharos és háborúktól sem mentes világban, ahol ismét minket, magyarokat igyekeznek utolsó erejével elpusztítani a liberális fertő...

*Stoffán György,
író, újságíró, egyháztörténet-kutató*

GLORIA VICTIS! Dicsőség a legyőzötteknek!

2018 - jó néhány jelentős történelmi évfordulónk éve. Június 18-án vitéz nagybányai Horthy Miklós születésnapjának 150. évfordulójára, hamvai hazahozatalának 25. éves évfordulójára emlékezünk, s arra a politikusra, aki életre hívta a Vitézi Rendet. Októberben Tisza István halálának 100. évfordulóját idézzük fel, novemberben az I. világháború végének centenáriumáról emlékezünk meg, amikor Németország lényegében a II. világháború indokát képező egyezményt írta alá. 75 évvel ezelőtti (1943. január 12-i) doni szovjet áttörés és a II. magyar hadsereg tragédiája. Hatalmas volt ez a veszteségünk (is), bár inkább nyitánya lett még a továbbiaknak, amely viszont nem tartott vissza néhány köztünk élő lakost lenéző, lekicsinylő vagy egyenesen becsmérlő megjegyzések, bírálatok közzétételétől.

Ez az egyre tűrhetetlenebbé váló viselkedés készítetett a mellékelt rövid összegzés megírására.

99 éve, 1919. november 16-án vonult be fehér lovon Budapestre, a bűnös városba a nemzeti hadsereg élén Horthy Miklós fővezér, akit a Gellért Szálló előtt fogadott a város küldöttsége, élén Bárczy István polgármesterrel. Ezzel igazából is kezdetét vette a múlt század egyik legnagyobb államférfiának dicsőséges pályafutása. Horthy első nagy belpolitikai sikere a tanácsköztársaság vörös terroristáinak közömbösítése, a magyarok megvédése volt.

Könnyű dolga van egy történésznek, amikor tüzetesen tanulmányozza azokat a tényeket és iratokat, amelyekhez hozzájut, illetve amelyeket saját felfogása szerint fontosnak tart elolvasásra és értékelésre. A régi világban érvé-

nyes volt az az alaptörvény, amit latinul fogalmaztak meg: „sine ira et studio”, vagyis harag és részrehajlás nélkül – tanulmányozom, és értékelem. Eseményt bírálni persze, sokkal könnyebb, mint egy ember cselekedeteit vizsgálni! De sajnos a korábban elítélt részrehajlás mára alapkövetelmény lett.

Néhány gondolat ezzel kapcsolatban: Szerencsénkre manapság szabad országban élünk. Sok bajunk, gondunk van, de legalább értékelnünk kell(ene), hogy kimondhatjuk a gondolatainkat, és természetesnek tartjuk, hogy ezt más is megteheti. De amint az igazi szabadság felelősséggel jár – lásd a mai világ pusztító szabadosságát, amely lassan felmorzsolja a nemzet, az emberi önazonosság értékét – a civilizált polgár számára a szólás szabadsága nem azonos a mindenkit becsmérő, primitív kommentelők gátlástalan fröcsögésével. Ezáltal is egyre szegényebbek leszünk. Mert a szó felemelhet, segít, de meg is betegíthet, sebezhet, lélekben halálosan is.

2018-ban egyre-másra következnek számunkra fontos történelmi évfordulók, s ezek jónéhánya kapcsolódik vitéz nagybányai Horthy Miklós tengerész hős, a Monarchia, s majd a Nagy Háború kitüntetésekkel is méltán elismert katonájának, Magyarország kormányzójának személyéhez, sorsához. A kommün elleni fellépése, majd Trianon után a maradék Magyarország kormányzója lett olyan felelősséggel és feladattal, amit mi, manapság a magunk hétköznapijainban elképzelni sem nagyon tudunk!

Ennek ellenére támadják állandóan olyanok, történészek és akarnok laikusok, akik egy hetet sem élnének túl azokkal a terhekkel, amelyekkel Horthy Miklós a vesztes I. világháború következményeként nézett szembe, igyekezett úrrá lenni rajtuk közel egy negyedévszázadon át.

Egyik ilyen támadási „alap” volt az 1919-es kommunista puccs eredményeként nyakunkba szakadt zsidókérdés is. Korábban is volt már zsidókérdés az előző században, a Monarchiában gyakorolt bevándorlási politika eredményeként, amikor is százezer számra jött Keletről (az akkori Galíciából) a migráns zsidóság nagy része. Akkor a betelepések okán. De az 1919-es kommün váltotta ki azt a dühödt ellenkezést, ami elterjedt volt a 20-as évektől kezdve.

Világosan kell látnunk, hogy a mai alkotmányjogi szempontok szerint elfogadhatatlan, de az adott korszakban széleskörű támogatottságot élvező törvényekkel gazdaságilag megszorított, majd állampolgári jogaikban korlátozott, legszemélyesebb vagyonuktól, majd szabadságuktól megfosztott, majd külföldre kényszermunkára kényszerített, s végül a halálba hurcolt magyar zsidóság véleménye Horthy Miklósról kategorikusan elítélő lehet.

Aki nem így vélekedik, azt ők árulónak tartják még ma is, amint azt is, aki osztaná Romsics Ignác tárgyilagos értékelését, amely a „Horthy megmentette a budapesti zsidókat” és „a deportálásokért Horthy a felelős” vélemények között húzódik meg. Pedig történelmi tény, hogy az említett restriktiók ellenére Magyarországon az 1944. március 19-i német megszállás előtt viszonylag békében, saját otthonukban, a háborús átlagnál nem rosszabb körülmények között élhettek. Tulajdonképpen a német megszállással kezdődött a zsidógyűlölő nyilasok erőnövekedése, a sárga csillaghordás, a gettóba költöztetés, majd április végétől a tömeges elhurcolás. Akkor szakadt meg a „vonakodó csatlós”-politika, köszönhetően a „kisantant” fenyegető létének és az angolszász hatalmi politikának, amelynek fontosabb volt a Magyarországot megszálló német erők itteni lekötése, mint a félmillió

zsidóság védelme, megmentése. Mondhat bárki bármit, a magyarországi zsidóság kálváriáját nem Horthy, nem a magyar állam, hanem a német megszállás okozta.

Ugyancsak Horthy politikájának negatív kritikája a trianoni maradék ország nehéz anyagi helyzete azok részéről, akik következetesen elhallgatják a háborút követő tényeket: a fizető-eszköz, a korona teljes értékeltelenedését, a megszállás okozta kifosztást, az elszakított területek mellé - az elcsatolt területek új urai által - megkövetelt anyagi javakat, mint például a vasúti mozgóállomány (mozdonyok, vasúti teher-, és személyvonatok) átadását, az „újszülött” kisantant* államoknak és a „nagy, Entente Cordiale”** győzteseknek is jóvátétel fizetését***.

Az sem jelent számukra semmit, hogy az elszakított területekről elüldözték azokat, akik állami alkalmazottaként (postás, vasutas, tanító, tanár, vámos, rendőr vagy községi, állami hivatalnok) nem volt hajlandó hűségüket tenni az új, megszálló ország szolgálatára.

De ide kívánczik az a felfoghatatlan tény, hogy mind a mai napig Magyarországnak nincs külföldi határa sehol. Csak a tőle 1918-20-ban elorzott területekkel, vagyis önmagával határos, mert még a szintén vesztes Ausztria is kiharapott belőle egy darabot (úgy 7000 négyzetkilométernyit) a tőle Olaszország által elcsatolt Dél-Tirolért kompenzációként.

Az erőszakos áttelepítések és a menekülő ezrek miatt százvezrek zúdultak a háború és a kommün, a megszállások által kivérzett országba, akiket valahogyan lakáshoz és megélhetéshez kellett segíteni. Olyan magyarok, hűséges magyar családok, akiket politikai meggyőződésük, hűségük irányított az anyaországba, menekülve a biztos megtorlások elől. S 1929-1932 között reánk szakadt az akkori világválság is, amely ismét visszavetette a lassú láb- raállás ütemét.

Persze ezt is a Horthy-rendszer nyakába varrják azok, akik így, vagy úgy igyekeznek a „múltat végképp eltörölni” – és a saját változatukat kötelezően „valódivá és

vallottá, és egyetlen igazsággá” tenni! Mindezek ellenére erős és nagy volt az élniakarás és a Kormányzóba vetett hit a nemzet részéről. És talán még nagyobb akarat ennek a lehetetlen állapotnak a megváltoztatása iránti igény: a revízió. Hitler, a német káplár (vagyis az I. világháborúban tizedesi rangig avanszált katona) 1938-ra már elég erősnek érezte Németországot a revízióhoz, a nyugatiak pedig (angolok, franciák) elég gyengének érezték magukat ahhoz, hogy beadják a derekukat, és engedjenek Adolf Hitler követeléseinek. – Csoda, ha akkor Magyarország is jogorvoslásra törekedett? Persze, hogy nem!

Novemberben megindult Budapest ostroma, amely 1945. február 12-én (két évvel a Doni Áttörés után) ért véget. Az ország teljes szovjet megszállása (a rákövetkező évre, 1946-ra) április közepén fejeződött be.

Vitéz nagybányai Horthy Miklós és családja előbb német fogságban volt néhány hónapig. Egy német SS tiszt a parancs ellenére nem végezte ki őket a közeledő amerikai sereg érkezése előtt, inkább civilbe öltözött, és elmenekült. Horthy Miklós és családja amerikai hadifogságba került. A nürnbergi háborús bűnösök tárgyalására még Joszif Visszarionovics Dzsugasvili – azaz Sztálin - is csak, mint tanút ajánlotta meghallgatásra a volt magyar kormányzót, mert ő sem tartotta háborús bűnösnek.

Csak az itthoni lakájsereg uszított ellene a Portugáliában, száműzetésében bekövetkezett haláláig, 1957. február 8-ig, s azt követően – napjainkig is.

Az, hogy még ma is van Magyarország, hogy még ma is vannak magyarok itthon, az elszakított területeken és szerte a nagyvilágban, nos – azt legnagyobb mértékben vitéz nagybányai Horthy Miklós magyar katonának, az önfeláldozó Kormányzó tartásának köszönhetjük.

Ott áll a maroknyi nemzetmentő és megtartó között, Árpád fejedelem, Szent István, IV. Béla, Hunyadi János és fia, Mátyás király mellett. Gloria Victis!

Dicsőség a legyőzöttek!

vitéz Hajdú Szabolcs tb.tkp.

* kisantant = 1921 és 1938 között fennálló katonai és politikai szövetség volt Csehszlovákia, Jugoszlávia és Románia között. Kezdeményezője Edvard Beneš, Csehszlovákia külügyminisztere volt.

** antant (eredetileg entente) kifejezés az Anglia és Franciaország között 1904. április 8-án, Londonban aláírt szerződés, az Entente cordiale (szívélyes egyetértés) kifejezésből származik, általában a szövetségi rendszer (antant hatalmak = Nagy-Britannia és Franciaország) és a köréjük csoportosult országok együttes jellemzésére használjuk.

*** Jóvátétel fizetése:

Németország az újraegyesítés (1990. október 3.) után nem sokkal (!) fizette ki az I. világháborús jóvátétel utolsó részletét, II. világháborús tartozását jórészt természetben tudta le közvetlenül a háború után. Az egykori birodalom mellett Magyarország az egyetlen európai állam, amely mindkét világháborút a vesztes oldalon fejezte be. A jóvátétel-fizetés nálunk azonban másként alakult. Magyarország I. világháború utáni jóvátételi kötelezettségét az 1920. június 4-én aláírt trianoni békeszerződés VIII. része csak elvileg mondta ki. Bár természetbeni szállításokat Magyarország addig is teljesített, konkrétan a Népszövetség úgynevezett Jóvátételi Bizottsága állapította meg a fizetendő összeget 1923-ban. Ez az összeg 200 millió aranykoronára rúgott, amelyet az eredeti ütemezés szerint még az 1940-es években is fizetni kellett volna. Magyarország a II. világháborúig fizette a trianoni békeben rögzített jóvátételt, a háború idején kibocsátott Hadikölcsön kötvényeket pedig bizonyos feltételek mellett az új, csonkaállam is elismerte – viszont az infláció miatt ezek értéke lenullázódott. Kártérítésként az egykori kötvényeseknek az állam segélyt folyósított az 1920-as, 1930-as években.

A II. világháború után, az 1945. január 20-án aláírt fegyverszüneti egyezmény állapította meg a Magyarország által fizetendő jóvátételt, amit később az 1947-es békeszerződés is megerősített. Ennek összege 300 millió amerikai dollár volt, amelyet 6 év alatt (!) kellett teljesíteni: 200 M. dollárt a Szovjetuniónak, 70 M. dollárt Jugoszláviának, 30 M. dollárt Csehszlovákiának.

SZÁMVETÉS

– egy tanulságos összeállítás Horthy 17 évéről

Tizenhét év. Ez a történelemben semmicske, apró idő néha megtelik nemzetpusztító tragédiákkal, mint egykor Mohácstól a török berendezkedéséig, de megtelhet nemzetet felemelő építkezéssel, mint máskor: az 1832-es reform-országgyűléstől a szabadságharcig eltelt több mint másfél évtized.

Épp ennyi, tizenhét évünk adódott - hatalmas csapások sora után - végre újból egy független Magyarország felépítésére. Nem volt könnyű: infláció, munkanélküliség, válságok, kis háborúk, merényletek környékeztek bennünket, nagyhatalmak és kelletlen

szomszédaink acsarkodtak ránk. De sikerült.

Összetett, elkötelezett nemzet- és gazdaságpolitika révén, melyek eszköztárából változatosan szemlélte-tünk főbb tényezőket:

Nagyszerű, bölcs pénzügyi stabilizációs politika: Pengő bevezetése 1927. január 1-jén a magyar korona helyett, s mintegy 20 évig, 1946. július 31-éig volt törvényes fizetőeszköz. Váltópénze a fillér volt (1 pengő = 100 fillér). Bevezetése az I. világháborút és Trianont követő gazdasági válság utáni stabilizációs program része volt.

Hazánk lakossága e másfél évtizednél alig több idő alatt 1.639.479 fővel növekedett.

Alap- és középfokú iskoláink száma 7418-ról csaknem a duplájára: 13780-ra; óvodáinké 975-ről 1140-re emelkedett. *Stefánia Szövetség létrehozása:* a biztonságosabb gyermekszületésekért, csecsemő- és gyermekgondozás ismertetése; *Védőnői hálózat létrehozása,* amely mind a mai napig egyedülálló a világon!

Új kórházat 160-at is építettünk a kezdetekkor meglévő 187 mellé, s bennük megkétszereződött az orvosok száma.

Vasút- és úthálózat: 2628 km elsőrendű országutat építettünk, vasútvonalaink hossza 8671 km-re nőtt, ebből 243 km-t villamosítottunk - magyar találmány alapján. Dieselmotordonyok gyártásában pedig világsők lettünk! A 40-44 közötti időszakban, a „kismagyar időben” Erdélyben vasútvonalak kiépítése, hidakkal, alagutakkal!

Árvízvédelem: Meglévő gátat felújítása, gátak, zsilip-rendszerek építése

Hajózás, kereskedelem: Duna-tengerjáró flottánk összekötötte vízi útjainkat a világtengerekkel.

Támogatás, szociális háló fokozatos kiépítése: Államadósságunkat az időszak felére kifizettük, sőt el tudtuk engedni a gazdák összes tartozását. Megte-

remtettük a mindenkire egyaránt vonatkozó szociális ellátórendszert, biztonságos működéshez szükséges vagyonnal látva el a nyugdíj- és betegségbiztosítókat.

Egészségügy: Kórházépítések, orvosok létszáma nő, ahogy írtuk. Ingyenes gyógyszer kapnak az

egyre növekvő számú cukorbetegnek. Budapest (gyógy) fürdővárossá vált. Mérheterlen mélységekből sikerült a járványok, fertőző betegségek elejét venni.

Üdülések: Nyaralótelepeket építettünk a munkásoknak a Dunakanyarban, a Soroksári Dunaágban; a tisztviselőknek a hegyvidékeken és a Balatonnál. Filéres vonatok szolgálták a hétfégi kikapcsolódást. A köz szolgáinak (közüzemek dolgozó, köztisztviselők, közalkalmazottak) vasúti, üdülési, biztosítási, közüzemi díjbéli és egyéb kedvezményekkel honoráltuk áldozatos munkáját.

Politikai téren önállóságra törekedtünk.

Korlátok közé szorítottuk a szélsőséges pártok működését: megtiltottuk a horogkereszt használatát, és az Egyesült Államokat másfél évtizeddel megelőzve (!) eltöröltük a máskülönben csupán ideiglenesen bevezetett numerus clausust.

No, persze nem az 1990-2007 közötti 17 évről szólnak ezek az adatok, hanem egy másik időszakra. Horthy Miklós kormányozta ekkor a világháborút elszenvedett, spanyolnáthát, eszeveszett vörös terrort, és Trianont elszenvedő Magyarországot - vagyis a 1920 és 1937 közötti, a még új világháborútól mentes korszakról szól az írás. Adataim pontosak. A "boldog" Kádár-korszak alatt kiadott enciklopédiafelekből szemelgettem őket, legfőképp az 1982-ben megjelent Magyar Történelmi Kronológiából (Akadémiai Kiadó). A milliósámmra előforduló munkás-mozgalmár szócikk közé nyilván nem a gaz

Horthy-fasiszta érárt dicsérendően pötttyentették ezt a néhány adatot, így bátran elfogadhatjuk hitelesnek mindet.

Természetesen felhasználtam saját jegyzetanyagomat is. Lássunk ezekből is egyet!

Nagyanyám, Sárközy Istvánné, született Bleszkányi Irén - a Csobánc utcai elemi iskola tanítónője -275 pengő nyugdíjra volt jogosult. Egy pengő ma 1200-1300 Ft-nak felel meg, bár az írásom megjelenésig ez még változhat gyurcsányilag.(Az írás 2006-ban kelt.) Unokája (két-szer hosszabb munkaviszonnyal, néhány diplomával és egy vasas szakmával) mintegy a negyedét-ötödét kapja ennek a nyugdíjnak. Jó-jó - mondhatja az iskolázott olvasó - de az elnyomó értelmiség (tanítónő) kivételezett helyzetben volt, a szegény munkások pedig folyamatosan nyomorogtak. No, jómagam egy megbélyegzett osztályban érettségizvén (Dr. Antall József volt az osztályfőnökünk) kényszerűségből Angyalföldön dolgoztam éveig, s tanultam szakmát. S nemcsak szakmát tanultam az öreg szakiktól, hanem azt is, hogy az esztergályos kétszeres úr volt (Herr Dreher/r/), és glaszékesztyűben, keménykalapban ment be dolgozni a Lángba, Ganz-Mávagba - s az általa gyártott diesel-vonatok máig vidáman szolgálják a dél-amerikai közlekedést. Üres óráiban nem maszekolt, hanem énekelt a gyár kórusában, evezett a gyár csónakházában, sportolt a kötelezően (úgy bizony!) előírt, s felépített gyári sportpályán - tehette, mert a feleségének nem kellett dolgoznia. Gyermekai pedig - óh, borzalom! - a hazáról tanultak az iskolában. A hazáról. **Természetesen - mai szóval - "vesztesei" is voltak e kornak.** Gyámolításukra ott voltak az említett ONCSA-házak, az ínség-akciók, a tehetségmentő szolgálatok... Tetünk, amennyit tehattünk. Hisz ne feledjük: ebből a tragédiákkal induló 17 évből 3-4 év a Nagy Gazdasági Világviság - épp a közepén (1929-33)! Hogyne lettek volna "vesztesek"! Hisz az egész Magyarország vesztes volt!

És hogyan is állunk azzal a rémületes Horthy-fasiszmussal? Mindenekelőtt szögezzük le: a fasiszmus és nácizmus két különböző dolog, elemi tudatlanság és gonosz indulat összekeverni a kettőt. Horthy alatt nálunk se fasiszmus, se nemzeti szocializmus nem volt! Szálasi más eset: az valóban náci típusú rendszer volt. Később, és idegen hatalom katonai megszállása alatt. Nem volt hivatalos ideológia a történelmi jog- és szokásrendszer durva leváltására, majd erőszakolt helyettesítésére, mint a későbbi proletár-diktatúra idején, - melyet hajlamosak vagyunk elfelejteni! A "Horthy-diktatúrában" nem uralta egy, egyetlenegy politikai irányzat a médiumokat, mint a proletár-diktatúra idején! - és hallatlan választék: 1500 lap, s ebből mintegy 400 politikai jellegű jelent meg e sokat szidott Horthy-érában! És bizony nem tartotta rettegésben semmiféle terrorrendszer a lakosságot. Csupán az értékeket tisztelő, azokat megőrző, s továbbadó konzervatív világ volt. Beszélően érthető a neve: érték-konzervatív.

Természetesen nem volt XXI. századi értelemben vett demokrácia, már csak azért sem, mert a XX. század elejéről van szó. A mai fogalmak visszavetítése egy más korra elemi tudatlanság vagy gonosz indulat - valószínűleg mind a kettő! Mai politikailag korrekt mércénk szerint valóban antidemokratikus a szélsőséges pártok korlátozása. Akkor nemzetet mentett. Tekintélyuralmi rendszer? A Kormányzó csupán egyszer küldhette vissza megfontolásra a képviselőháznak a törvényjavaslatokat - emlékezzünk Göncz Árpád köztársasági elnökre, mit művelhetett az Antall-kormány törvényeivel!

Horthy pedig a pusztá tekintélyt megérdemelte, mint tisztakezű, becsületes, erős akaratú magyar vezető!
Barátaim! Egyszer végre el kellett mondani mindezt.

Czikó Árpád írása (2006) nyomán

A Horthy-rendszer nemzet- és családvédelme, oktatáspolitikája, ifjúságnevelése, kulturális és sport-eredményei (vázlatosan)

1920. június 4-én tették közzé a trianoni békediktátumot, amely hazánk területének több mint 2/3-ad részét a környező államoknak juttatta. Az elcsatolt területeken maradt a népiskolák kétharmada, a középiskolák mintegy fele. Az elkövetkező idők közoktatás- és művelődéspolitikáját a keresztény-nemzeti ideológia határozta meg.

Az 1920-as évek elején a fokozatos konszolidációt nagymértékben elősegítette, hogy a hazai kultúrpo-

litika és a közoktatásügy irányítása gróf Klebelsberg Kunó kezébe került, aki a kultúrát tartotta a fejlődés elsődleges mozgatórugójának. Kultúrpolitikájában nagy súlyt kaptak a nép művelődését szolgáló és a közoktatást fejlesztő intézkedések. 1922-től 1931-ig a Bethlen-kormány vallás- és közoktatásügyi minisztere, számos, a hazai közoktatásügy szervezeti és tartalmi átalakítását célzó reformot vezetett be. Ekkor zajlott le a magyar közoktatás történetének egyik leg-

nagyobb szabású reformja, amely ezekben az években már halaszthatatlanná vált. A legfőbb feladat a hazai iskolarendszer belső szerkezetének modernizálása volt. Az új igények nyomán ismét újfajta iskolák létrehozása vált időszerűvé. Mindezeket egységes rendszerbe kellett szervezni. Emellett mindegyik iskolatípusban szükségessé vált a tananyag tartalmának korszerűsítése is.

Klebsberg Kunó a Horthy-korszak – és az egész XX. századi történelmünk egyik, ha nem a – legnagyobb horderejű oktatáspolitikusa, aki 1925-ben nagyszabású népiskolai programot indított. Az elemi népiskolák 1925 májusában megjelent új, a korszerű európai reformpedagógiai törekvéseket érvényesítő tanterve szerint „**a népiskola célja a hazának vallásosan és öntudatosan hazafias polgárokat nevelni, akik az általános műveltség alapelemeit bírják, és képesek arra, hogy ismeretüket a gyakorlati életben értéksítsék**”. 1925-től adták ki az új tantervhez az Egységes Népiskolai Vezérkönyvek sorozatát, a népiskolai tantárgyak oktatásához a tanítási kézikönyveket. Az 1926. évi VII. tc. a „mezőgazdasági népesség érdekeit szolgáló népiskolák felállításáról és fenntartásáról” rendelkezett. A törvény célja az volt, hogy létrejöhessen az addig csak papíron meglévő, 12 éves korig terjedő tankötelezettség tárgyi feltételei. Az országot 5 km sugarú körökre osztották, s kötelezték a hatóságokat vagy a földbirtokosokat a népiskolák felállítására. Az 1926. március 24-én kihirdetett VI. tc. létrehozta az országos Népiskolai Építési Alapot, amelyből **három év alatt ötezer falusi, tanyai tanterem épült Magyarországon egységes, korszerű típustervek szerint.** A téglából, hatalmas ablakkal, palatetővel, vörösfe-

nyőből készült, padlóval épült iskolák melletti udvaron téglából épült WC-vel. Az iskolák mellett háromszobás tanítói lakásokat építettek. A népiskolai építési akció megvalósítására 1932-ig 47 500 000 aranypengőt, az ország egyévi állami költségvetésének mintegy a felét fordították. A magyar iskolarendszer többségében felekezeti, a történelmi egyházak által fenntartott iskolákból állt. A nemzetiségek lakta területeken ún.

Ahogy a nép nevezte az iskolát Domaszéken: Gróf Klebsberg-iskola (Domaszék, 1920-as évek vége)

Iskolai óra Erdélyben (1940)

Gazdasági iskola, Mórahalom – 1928-ban nyílt meg az alsótanyai mezőgazdasági szakiskola. Bár igen rövid ideig működött, jelentősége igen nagy volt, mert a szakoktatás a lakosságnak sokat segített. Igazgatója Benke Ferenc volt. A Klebsberg Kunó kultuszministersége (1922-31) ideje alatt épült elemi iskolák és gazdasági iskolák jellegzetes homlokzata, stílusa máig is felismerhető.

kisebbségi tanítási nyelvű népiskolákat hoztak létre.

Az új tanyai iskolák lettek a tanyavilág kultúrközpontjai, ahol könyvtár is volt, valamint gramofonnal és filmvetítő gépekkel voltak felszerelve. Gazda-, iparos- és olvasókörök tarthatták itt összejöveteleiket. Általában a tanítónak meghatározó szerepe volt az akkor ott működő színjátszók, tánckörök és egyéb szakkörök életében is. Klebsberg még arra is figyelt, hogy az új tanítói lakások-

ba úgy kerüljenek a fiatal tanítónők és tanítók, hogy ezzel növelhesse az összeházasodás és letelepedés lehetőségét. A tanárképzésre különben is nagy gonddal ügyelt, és azt hangsúlyozta, hogy a „magyar oktatótól, kezdve a kis óvónőn fel az egyetemi tanárig” azt az egyet követeli meg, hogy „ne csak tanítsa, hanem szeresse a magyar gyermeket.” **A tanárképzés reformját 1924-ben vezettette be.** A középiskolai tanárképzés 1927/28-ban életbe lépett új rendje és a tanárképző intézetek új szervezeti szabályzata lényegében 1949-ig érvényben maradt. Eszerint a tanárjelölteknek a negyedik félév lezárása előtt alapvizsgát, a nyolcadik félév előtt szakvizsgát, az egy tanéven át tartó gyakorlóév után pedig pedagógiai szakvizsgát kell tenniük.

Polgári fiúiskola műhelye, Battonya (1930)

Természettudományi óra a battonyai fiúiskolában (1930 körül)

Tanoncképzés: 1924-ben lépett életbe az új tanonciskolai szervezeti szabályzat és tanterv. A törvény kimondta, hogy minden község, amelyben az iparos- és kereskedőtanoncok száma eléri a negyvenet, köteles tanonciskolát állítani. Az iparostanonc-iskolák három évfolyamból álltak. A tanulók nem fizettek tandíjat. A tanév tíz hónapig tartott, a tanítás ideje heti kilenc óra volt, a többi gyakorlati oktatás. Az iskolalátogatásra fordított időt a tanoncok munkaidejébe be kellett számítani. A gyakorlati képzést a tanoncok a kisiparosok műhelyeiben vagy a vállalati tanműhelyekben kapták,

de abba az iskolának beleszólása, irányító-ellenőrző szerepe nem volt. A gyakorlati képzés feletti felügyeletet az Ipartestület gyakorolta.

Középiskolai képzés: 1883-tól működő gimnázium és a nyolcosztályos reáliskola mellett Klebelsberg minisztersége alatt, 1924-ben új középiskola-típus, a reálgimnázium jött létre (1924. évi XI. tc.). Mindhárom a népiskola négy osztályára épülő nyolcosztályos középszintű iskola volt, ahol a tanulmányok érettségi vizsgával zárultak. Az itt végzett tanulók bármelyik egyetemen vagy főiskolán folytathatták tanulmányaikat. Míg a gimnáziumokban tanították a klasszikus nyelveket (latin és görög), a reáliskolát a matematika és a természettudományok magas színvonalú oktatása jellemezte.

A reálgimnázium új igényeket elégített ki. Itt modern nyelveket: angolt, franciát vagy olaszt tanítottak a latin és a – mindhárom iskolatípusban kötelező – német mellett. Az 1929/30-as tanévben 28 gimnázium, 69 reálgimnázium és 23 reáliskola működött. A leány-középiskolák ügyét az 1926. évi XXIV. tc. rendezte, létrehozván a leánygimnáziumot és a leányliceumot. A leánygimnáziumokban az általános kötelező tantárgyak mellett a latin és a modern nyelvek oktatására helyezték a hangsúlyt. Az itteni tanulmányok érettségi vizsgával zárultak, amely valamennyi felsőoktatási intézménybe való beiratkozásra jogosított.

1922-ben létrehozta a Magyar Országos Gyűjteményegyetemet és annak tanácsát, melynek hatókörébe tartozott a Magyar Királyi Országos Levéltár, a Magyar Nemzeti Múzeum és Országos Széchenyi Könyvtár, az Országos Magyar Szépművészeti Múzeum, Országos Magyar Iparművészeti Múzeum, Pázmány Péter Tudományegyetem könyvtára.

A művelt középosztály megteremtése céljából életre hívta a Napkelet című irodalmi folyóiratot 1923-ban. A lap főszerkesztőjének Tormay Cécile-t kérte fel.

Állam- és Jogtudományi Kar szeminárium helye, Budapest (1930-as évek)

Míg 1894-ben 5345 hallgató tanult a tudományegyetemeken, addig 1915-ben már 14 575, 1924-ben (Trianon után!) pedig már 17 353. Budapesten működött az ország egyetlen műszaki egyeteme, a M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, amelyet az 1934. évi X. tc. hozott létre a korábbi M. Kir. József Műegyetem, a Közgazdaságtudományi Kar, az Állatorvosi Főiskola és a soproni M. Kir. Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola összevonásával. Öt karon (mérnöki és építész-mérnöki, gépész- és vegyészmérnöki, mezőgazdasági és állatorvosi, közgazdaságtudományi, valamint a Sopronban működő bánya-, kohó- és erdőmérnöki kar) folyt a műszaki szakemberek képzése.

Pécsett, Szegeden, Debrecenben egyetemi építkezéseket indított, és megteremtette a felsőoktatás korszerű keretlehetőségeit. Egyetemi építkezései mindhárom vidéki egyetemen a klinikákkal kezdődtek, azon belül is hangsúlyt kaptak a szülészeti és gyermekklinikák. Célja volt ezzel a magas gyermekhalandóság csökkentése. Sem a klinikákat, sem az egyetemek más területeit nem tudta elképzelni magas színvonalú kutató munka nélkül.

Külföldön Collegium Hungaricumokat (CH) hozott létre a tudósutánpótlás biztosítására, éppúgy, mint az egyéb külföldi ösztöndíjak rendszerét. Az 1930–1931 tanévig a következő létszámmal működtek: Bécsi CH: 35 fő, Berlini CH: 26 fő. A hallgatók között volt például Náray-Szabó István (1926–28) kémikus, Vargha László (1927–30), majd Szabó Zoltán Gábor (1936–38) és Szegedről Bay Zoltán fizikus (1926–30). A római CH-ban tanult 35 fő, Franciaországban 17 fő, Angliában 12 fő, Genfben négy, Paviában és Münsterben egy-egy fő.

Az ifjúság sportoktatására is igen nagy hangsúlyt helyezett, megszervezte a Testnevelési Főiskolát. Ugyanakkor 1928-ban - német mintára - megszüntette a Magyar Olimpiai Bizottság önállóságát, hivatali apparátussá, az Országos Testnevelési Tanács egyik szakbizottságává alakította. A kiváló magyar sportteljesítményekben nemcsak hazánk jó hírvének propagandáját látta, hanem azt is szerette volna elérni, hogy a jövő nemzedék izmos, életerős ifjakból álljon és természetesen az iskolarendszer révén művelt ifjakból. Klebelsberg minden fiatal tehetséget számontartott, pl. 1930-ban ő hívta haza Szent-Györgyi Albertet Cambridge-ből és kinevezte a szegedi Orvos Vegytani Intézet vezetőjének.

Kulturális létesítmények létrehozása, részletezve az 1920-as évek végétől:

1928-ra már 1500 népkönyvtárt létesített, 1929-ben nyílt meg a római Collegium Hungaricum. Magyarországon 17 mezőgazdasági népiskolát és sok elemi népiskolát épített.

1930-ban a Margit-szigeten fölavatta a Nemzeti Sportuszodát. Nagy népiskola építőtervezete ebben az évben fejeződött be. Szegeden Horthy Miklós, Magyarország kormányzója és az egész magyar hivatalos világ jelenlétében felavatták az 5000. népiskolai épülete, ugyanekkor, 1930. október 24-én szentelik fel Klebelsberg Kuno büszkeségét, a szegedi Fogadalmi templomot és a Dóm téren az árkádok alatt a Nemzeti Emlécsarnokot.

Klebelsberg közoktatási minisztersége alatt az ún. „szellemtudományok” (bölcselet, teológia, jog, történelem) mellett felkarolta a természet- és műszaki tudományokat. 1926-ban a József Műegyetemen országos kongresszust szervezett, amelyen az orvosi, műszaki és mezőgazdasági, tehát a természettudományok kutatására munkaprogramot hoztak létre. A program végrehajtását kettős szervezet biztosította: társadalmi szervezetként a Széchenyi Tudományos Társaság, amely a gyárak, ipari és mezőgazdasági üzemek, vállalatok adományait használta fel a kutatások támogatására, valamint az állami segínyt kezelő Országos Természettudományi Alap és Tanács. Ezek a szervezetek 1944-ig több millió pengővel segítették a természettudományos és műszaki kutatók munkáját. Klebelsberg Kuno érdeme, hogy figyelmet fordított a természettudományok és a műszaki tudományok fejlesztésére, és támogatásának is köszönhetőek a korszak reál-értelmiségének eredményei a villamossági és gépiparban, valamint a vegy- és gyógyszeriparban.

1940-ben bontakozott ki Magyarországon az a mozgalom, mely a nagycsaládosok életét volt hivatott megkönnyíteni. Az „ONCSA”-házak – az Országos Nagycsaládosok Családvédelmi Alapjának (ONCSA) – pénzéből épültek a nagycsaládosok részére. Ezek az építkezések szigorú műszaki ellenőrzés mellett folytak az 1940-es évek elején, s ennek köszönhetően az akkor felépült házak még mindig stabilak, lakhatóak!

Mórahalom – Az 1920-as években született döntés arról, hogy laktanyát kell építeni az itteni határőrizet biztosítására. (A trianoni béke után Magyarország határos lett Szerbiával). Az építkezés 1928-29-ben kezdődött, innen jártak ki a járőrök – akkor még gyalog – a határra. Itt volt a határőrszázlój parancsnoksága, innen költözött később Kiskunhalasra. Egy ideig kórházként működött, jelenleg idősek szociális otthona. /mek.oszk.hu

Üres óráiban nem maszekolt, hanem énekelt a gyár kórusában, vezett a gyár csónakházában, sportolt a kötelezően (úgy bizony!) előírt s felépített gyári sportpályán - tehette, mert a feleségének nem kellett dolgoznia. Gyermekei pedig - óh, borzalom! - a hazáról tanultak az iskolában. A hazáról.

A fizetett szabadság elterjedésével a szabadidő eltöltése társadalmi méretűvé vált. A sport és a turiztika nem volt többé a kiváltságosok privilégiuma. Az egyesületi élet virágzása a társadalmi önszerveződést segítette. Minden harmadik magyar állampolgár tagja volt nem is egy társadalmi, szakmai, hazafias vagy sportegyesületnek. A fiatalok körében nagyon népszerűek voltak a római katolikus legény- és leányegyletek (KALOT, KALÁSZ) és a református Soli Deo Gloria Egyesület.

Számptalan polgári klub, kör, a munkásotthonokkal együtt, kiegészülve a falusi olvasóköroekkel, dalárdákkal átfogta a városi közép- és alsóbb rétegeket és a vidéki lakosság nagy részét. A városi társas élet elképzelhetetlen volt a kávéház és a kisvendéglő nélkül. Míg az utóbbiakba főleg közigazgatási tisztviselők, katonatisztek, módosabb iparosok, kereskedők és jól fizetett szakmunkások jártak, az előbbieket inkább az alkalmazott és a szabadpályás értelmiség, a politikusok, a középrétegek felsőbb csoportjai látogatták. Néhány kávéház az oda rendszeresen járó írók, költők, lapszerkesztők miatt élénk irodalmi és politikai viták színhelyévé vált.

Az 1925. december 1-jén induló rádióadásokat kezdetben csak a fővárosiak élvezhették, de 1938-ban már országosan ezer lakosra 46 készülék jutott. A rádió politikai és közérdekű információkat közvetített, sokféle zenét szólaltatott meg (cigányzene, magyar nóta, jazz), néprajzi, irodalmi műsoroknak is helyt adott, mindezek a társadalom legszelesebb rétegeihez eljutottak. Hasonló szerepet játszott a film, a mozi is, a viszonylag olcsó jegyek miatt bárki megnézhetette **az 1931-től 1944-ig elkészített több mint 350 magyar hangosfilm és majdnem kétezer külföldi gyártású alkotás** valamelyikét. Moziba járni vidéken is nagy divat volt, mert a filmek történetei sokszor olyan világban játszódtak (a nagyváros), ahová a parasztság jó része nem jutott el. A népszerű filmek slágerbetétei az egész országban hamar ismertté váltak, a filmeket megelőző híradók segítségével a lakosság bőséges információkhoz jutott a világ eseményeiről.

Az 1930-as években elterjedt a hét végi nyaralás, a Balaton, a Mátra vidéke, a Dunántúl gyógyfürdői, a Budapest környéki hegyek ekkor váltak a középosztály kedvelt kirándulóhelyeivé. A felparcellázott és megvásárolt telkeken családi villák, panziók, kisebb üdülőházak épültek. A budapesti, főként szociáldemokrata szervezett munkásság kiépítette a főváros körül saját turistaház-hálózatát. Minden réteg társadalmi helyzetének, foglalkozásának megfelelően megtalálta a társas élet és a szórakozás formáját. Nemcsak

a középosztályhoz tartozók rendeztek bálakat (ipar-testületek, műegyetemisták, jogászok, orvosok stb.), ahol gyorsan elterjedtek az Európában ekkor divatos új táncok (charleston, angolkeringő, tango, rumba), de a munkásotthonokban, zsúrokon, ötórai teák alkalmával és a falvakban is rendszeresek voltak táncmulatságok.

Az életviszonyok, az életmód változásai, a szabadidő eltöltésének és a szórakozásnak bizonyos mértékű uniformizálódása és a korabeli nyugat-európai mintákhoz való igazodása elsősorban a városi társadalmi rétegeket közelítette egymáshoz. A paraszti népesség, belső tagozódását tekintve, de kifelé is, megőrizte zártságát. /mek.oszk.hu

A 30-as évek sportéletére dinamikus fejlődés jellemző. A magyar sportban végbement változások jelentős része erre az időszakra esett. Ezeket a változásokat a Klebersberg Kunó által a 20-as években bevezetett, a sportszervezést és irányítást is érintő reformok alapozták meg. A legnépszerűbb sportág a futball – még a társadalmi felemelkedést is szolgálta. Egy jó futballista nagy karriert csinálhatott valamely nevesebb klub színeiben. A sportfejlesztés folyamatának végén élsportolóink zöme utolérte a nemzetközi élmezőny teljesítményszintjét, és versenyzőink egyre több világversenyen szereztek dicsőséget a magyar színeknek. Ugyanakkor a sport (köszönhetően az erőteljes politikai támogatásnak) egyre inkább a mindennapok szerves része lett. Sok vállalat használta ki azt a lehetőséget, hogy a sportberuházások egy 1921-es törvény alapján állami támogatást élveztek. 1925 és 1935 között 140 felett volt az olyan új leventeotthonok száma, amelyekhez sportolásra is alkalmas termeket építettek. A 30-as években a külföldről szerződtetett edzők, szakvezetők többségét már felváltotta a hazai szakembergárda, mely elsajátította a legkorszerűbb elméleti és gyakorlati eredményeket, technikákat. Ennek is köszönhető az a nagy sikersorozat, amely ezt a korszakot jellemzi.

Asztaliteniszezőink 1926 és 1935 között taroltak a világbajnokságokon, mind egyéniben, mind csapatban. A kardvívás és a vízilabda is ebben az időben vált "magyar" sporttá. Úszásban, ökölvívásban, birkózásban is kiemelkedően szerepeltek sportolóink. A legnépszerűbb sportág, a labdarúgás is büszkélkedhet egy VB-ezüsttel, amit akkor a közvélemény hatalmas bukásként fogott fel. A korszak sportéletének és a sikersorozatnak is legmarkánsabb eseménye a berlini olimpia volt (1932).

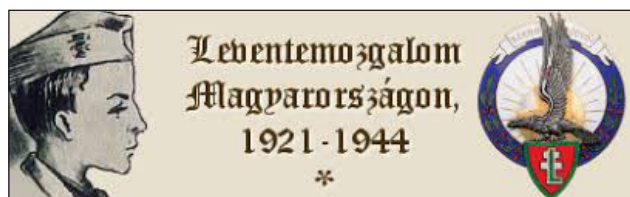
Az élsport mellett az általános testi nevelés is fejlődést mutatott. Hóman Bálint kultuszminiszter tan-

ügyi reformjai a testi nevelést összhangba hozták a szellemi és lelki neveléssel, a testnevelő tanárok erkölcsi és anyagi elismertségét pedig egy szintre emelték a többi nevelőével. Növekedett a szervezett táborozások, mozgalmak, jelvénytulajdonos próbák száma, de a "totális szabadidő-mozgalmat" nem sikerült létrehozni.

A 40-es évek elejétől kezdve fokozatosan leépültek a sportszervezés és irányítás klebersbergi alapjai, a sportéletre egyre nagyobb befolyást gyakorolt a háborús készülődés, a hadbalépés után pedig a testi nevelés nyíltan a militarista célok szolgálatába állt.

Ifjúság nevelése: Cserkészzet, Levente-mozgalom

Magyarországon a cserkészmozgalom az 1910-es években kezdte meg hódítását és 1912. december 28-án alakult meg a Magyar Cserkészszövetség. A Tanácsköztársaság betiltotta, majd 1919 szeptemberében alakult újjá. A '20-as '30-as években a cserkészzet jelentős ifjúsági mozgalommá terebélyesedett. 1944-ben a nyilasok feloszlatták, bár a végrehajtásra már nem maradt idejük. A II. világháború után a Magyar Kommunista Párt igyekezett az 1946-ban megalakuló Magyar Úttörők Szövetségébe beolvasztani a magyarországi cserkészmozgalmat, ez végül eredményes volt, 1948-ban be is tiltották a cserkészzetet.

A leventeservezetek a katonai előképzés legfontosabb szervezetei voltak Magyarországon az 1920-as évek elejétől a második világháború végéig

A leventeservezetek a 14–21 év közötti fiúk katonai előképzését és nemzeti szellemű nevelését szolgálták. A testnevelés mellett jelentős hangsúlyt fektettek a fegyelemre és a vallás-erkölcsi nevelésre. A trianoni békeszerződés katonai korlátozásainak kijátszására a leventeservezeteket a testnevelésről alkotott 1921. évi LIII. törvény alapján szervezték meg. Az irányítást később, fokozatosan a Honvédelmi Minisztérium vette át. "Magyarország volt tehát az első ország, ahol az államhatalom törvényesen szabályozta a testnevelést."

Honvédelem

A XX. századi világháború köztes, fegyverszüneti szakaszában a Magyar Királyi Honvédség törvényekben rögzített feladata az ország védelme volt a külső

ellenséggel szemben, közreműködés a határőrizeti és határellenőrzési, folyamellenőrzési szolgálatban, valamint az ország belső rendjének és biztonságának fenntartásában.

A legfelső katonai vezetést a Honvédség főparancsnoka (e szolgálati állás 1922. január 4-től 1940. március 3-ig létezett, illetve a Honvéd Vezérkar főnöke, a katonapolitikait a honvédelmi miniszter gyakorolta. Az előbbi kettő a kormányzó, mint legfelsőbb hadúr közvetlen alárendeltje volt. Az utóbbi a kormány tagjaként (rendfokozatának és egyenruha-viselési jogának megtartásával) hivatali idejére átkerült szolgálaton kívüli állományba.

Az ún. trianoni Honvédség 7 vegyesdandárából, valamint a rejtett vezérkarnak közvetlenül alá-

rendelt 4 lovasezredből, 4 tüzérezredből és 3 utászászlóaljából állt. Mivel a tiranoni béke csupán 35 ezer fős zsoldoshadsereg fenntartását engedélyezte, amelynek nem lehetett légi és folyami hadereje, nehéztüzérsége, páncélosa, vegyi és támadó jellegű műszaki alakulata és vezérkara, már a béke aláírása előtt megkezdődött az ún. rejtés. Ennek első szervezete, a katonai repülés fedőszerve, a Kereskedelmi Minisztérium II. (1921. augusztus 1-jétől 46XI.) Szakosztálya 1920. január 1-jén alakult meg. A Légügyi Hivatal néven ismertté váló szerv 1938. október 1-jéig létezett, amikor a nyílt Huba-hadrend bevezetésével átalakult Honvéd Légierővé.

Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár; Arcanum

Horthy-szoboravatás Zeleméren

Dr. vitéz BUCSY LÁSZLÓ Közép-Magyarország Kelet Törzsszéke törzskapitányának beszéde, Zelemér, 2018. augusztus 15.

Mindazok számára, akik vitéz nagybányai Horthy Miklósra, az őt méltán megillető tisztelettel

A szobor alkotója vitéz Csák Attila szkp, szobrászművész

tekintenek, ünnep ez a mai nap. Hiszen a kenderesi kastély, Kereki, Csókakő, Hencida, a Hazatérés Temploma, Káloz, Harc község és a budapesti Attilla Hotel után ismét Horthy-szobrot avathatunk. Rá-

adásul egy olyan hiteles helyszínen, amely ténylegesen kapcsolható a kormányzó személyéhez. Ezek a szobrok a kormányzó kultuszának és a nevével fémjelzett csaknem negyedszázados korszaknak elismerő jelei, Horthy emlékének – még mindig erős ellenszélben és többnyire magánterületeken emelt – bástyái.

Román megszálló csapatok Budapesten, 1919-ben.

Forrás: Tormay Cécile

A kormányzóra emlékezve ma csak jelezni tudjuk egy, végig a becsület és tisztesség jegyében járó, kezdetben kivételesen sikeres, majd egyre nehezebb, végül tragikus életút állomásait, kiemelve Horthy eléggé ki nem hangsúlyozott szembenállásait Hitlerrel.

Emlékezhetünk egy 14 éves legénykére, akinek egész életére rányomta bélyegét a Fiumei Haditengerészeti Akadémián tanult jelmondat: „A kötelesség az életnél is előbbrevaló!” Briliáns tengerészeti pályát befutva ő lett az otrantói tengeri csata hőse, altengernagy.

A flotta főparancsnoka szerint: „a Monarchia haditengerészetének legjobb és legderekabb tisztje.”

Emlékezhünk rá, mint az 1918-as összeomlás után, kenderesi birtokaira visszavonult gazdálkodóra, aki a szegedi nemzeti kormány hívására elvállalja a hadügyminiszeri tárcát, mondván: „Nem hallgathatom Kenderesen a fű zúgását, midőn szerencsétlen hazám a porban fekszik.”

És emlékezhünk rá, mint a Nemzeti Hadsereg fővezérére, aki egyértelműen figyelmeztetette a románokat, ha ellenállásba ütközik, lövetni fog. Így vérontás nélkül történik meg a bevonulás a kommun alatt vörös rongyokba öltözött fővárosba, mely ért a szóból és - a büntetés lehetősége helyett - ünnepeelve fogadja el Horthynak – mint maga írja: az acélseprűvel rendteremtő kezét.

És emlékeznünk kell a kormányzóra, aki a Nemzetgyűlés előtt így esküszik 1920. március 1-én: „... Mindent megteszek, amit az ország javára és dicsőségére megtehetek, Isten engem úgy segéljen!”

A következő évtizedben pedig, a Horthy-életútnak ebben a nemzetmentő szakaszában megtörténik a csoda: a Trianonnal halálra ítélt ország feltámadása.

1938. március 13. Az Anschluss új helyzetet hozott, szomszédosak lettünk a hitleri birodalommal, mellyel szemben Horthy diszkréten távolságtartó politikára törekedett. Montgomery amerikai nagykövetet idézve: „Az egyetlen államfő volt, aki rendre merte utasítani Hitlert. Annak ellenére, hogy a német és az orosz imperializmus két tüze közé volt szorítva, Magyarország állott ellen legtovább a német követeléseknek.” A tárgyalások a Führerrel egyre hűvösebbé váltak.

Magyarország a tengelyhatalmak szövetségeseként kényszerpályára került. Horthy már a doni katasztrófa előtt, 1942-ben kereste az angolszász kapcsolatokat és a háborúból való kilépés lehetőségét. Az angolszászok azonban minden – a németek háta mögött az utolsó lehetőségig megkísérelt – magyar közeledést elutasítottak. Súlyos helyzetekben került szembe Hitlerrel és hozott az akkori Európában egyedülálló döntéseket. Ezekről is csak szinte felsorolásszerűen:

– 1938 augusztusa. Hitler határozott kérése ellenére nem hajlandó a németekkel együtt megtámadni Csehszlovákiát.

– 1939. szeptember 1. Magyarország szintén nem hajlandó részt venni Lengyelország lerohanásában. Még a felvidéki magyar vasútvonalakat sem biztosítja a németeknek. A kormány válasza: „A kérelem teljesítése nem lenne összeegyeztethető a magyar nemzet becsületével.” Horthy pedig ezt írja: „Ki-

adtam a parancsot, hogy az átvonulás erőszakolása esetén az összes hidakat robbantsák fel.” Ez valóban becsület és bátorság dolga volt.

Mint ahogy az is, hogy megnyitják a lengyel–magyar határt, biztosítva ezzel mintegy 100.000 embernek menekülést, katonának, zsidó és keresztény civilnek egyaránt; mintegy 40.000 lengyel katonának segítenek eljutni Franciaországba, a németellenes lengyel emigráns hadseregbe, s Angliába, számos lengyel pilótának megteremve a lehetőséget a német bombázók elleni harcra.

– Hazánk bombázásáig, 1944 áprilisáig a magyar légvédelem nem tüzel az átrepülő szövetséges bombázókra és a később foglyul ejtett angolszász repülőket sem adják ki a németeknek.

– 1941 április. Németország megtámadja Jugoszláviát. A Führer, csapatainak hazánkban történő átvonulásán túl a magyar csapatok részvételét is követeli. Horthy azonban megtagadja a balkáni háborúban való magyar részvételt. A jugoszláv–magyar örök barátsági szerződésre való tekintettel, csak Jugoszlávia megszűnése után vonulnak be a magyar csapatok Délvidékre és akkor is csak a Trianon előtti magyararkta határokig. Ha ekkor a kormányzó megtagadja a németek átvonulását, az már 1941-ben megszállást eredményezett volna, annak minden várható – és a zsidóságot döntően sújtó – következményével.

– 1941. június 22. Hitler megtámadja a Szovjetuniót. A románok, olaszok, szlovákok, horvátok és finnek azonnal korlátlanul csatlakoznak, Norvégia és Svédország kollaborál, francia, belga, holland és spanyol önkéntesek is harcolnak a németek mellett. Csak Magyarország van várakozó állásponton, Horthyt idézem: „Mi, ameddig lehetett, kivontuk magunkat a Hitler által óhajtott korlátlan szövetség megkötése alól, /.../ a diplomáciai kapcsolatot megszakítjuk, de tovább nem megyünk.” A kérdést négy nappal később Kassa bombázása döntötte el. Hazánk hadiállapotban lévőknek nyilvánította magát a Szovjetunióval. Eltekintve minden máig tisztázatlan körülménytől, Magyarország tette meg utolsóként ezt a tragikus és kényszerű lépést Európában.

A kormányzó gondjait családi tragédia is tetézi. 1942. augusztus 20-án hősi repülőhalált hal a kormányzó-helyettes, vitéz Horthy István repülő főhadnagy.

– A németek a Szovjetunió ellen ekkor már a teljes magyar haderő részvételét követelik! Horthy és a kormány ismét ellenáll és elérik, hogy „csupán” a II. magyar hadsereg kerüljön kiszállításra a doni arcvonatra. Az ígért német segítség azonban itt is

elmarad! Az első orosz támadás után – 1943. január 12. után – Horthy arra törekszik, hogy a magyar haderőt határainkig vonják vissza.

– 1943. április 17. Ismét Klessheim. Horthy megint ellenáll Hitlernek, nem hajlandó leváltani Kállay miniszterelnököt. A Führer, aki saját köreiben a kormányzót ekkor már csak „dörzsölt gazfickó”-nak titulálja, üvöltözve követeli: „Magyarországon ne csak beszéljenek a zsidókérdésről, hanem oldják is meg!”

És ez az a megkerülhetetlen kérdés, ami miatt a kormányzót még ma is gyakran méltatlanul gyalázzák. A tárgyilagosságot és a történeti hűségre való törekvést igénylő témához most csak néhány korabeli idézetet: „... ..hősi tett volt, hogy Magyarország a német nyomással dacolva többet tett, mint amit morálisan el lehetett várni tőle. /.../ A zsidók biztonsága nagyrészt annak volt köszönhető, hogy milyen törvényeket hoztak a korlátozásukra. Ezzel ugyanis azt a látszatot keltették, hogy Magyarország eleget tesz Hitler követeléseinek, de az ország ezeknek a törvényeknek a segítségével tudott fennmaradni menedéket nyújtó oázisként.”

Máshol: „A magyar antiszemita törvények viszonylagos enyhése és a szomszédos államokban már tomboló zsidóirtás miatt, az ottani zsidók Magyarországot valóságos mennyországának tekintették.”

Eichmann vallomása szerint pedig ez volt az egyetlen ország az egész megszállt Európában, ahonnan ki merték őt utasítani.

Mint ahogy ez volt az egyetlen ország, amely katonai erővel mert a zsidók védelmére kelni, mint tette ezt Horthy hozzájárulásával a budapesti zsidóságot megmentő vitéz Koszorús Ferenc vezérkari ezredes a páncélos hadtestével.

1944 március 18-án délelőtt Klessheimben Kállay leváltásán túl a német igény már a teljes katonai és gazdasági együttműködés és a zsidókérdés radikális megoldása volt napirenden. Horthy ezeket elutasítja, Hitler üvölt, Horthy is az asztalra csap és elhagyja a termet. Délután a Führer közli, hogy már délelőtt kiment a parancs Magyarország megszállására. A kormányzó tehetetlen, csak egy, a távollétében tartott külön tárgyalás eredményeként nem tartóztatják le. A delegáció hazautazását minden módon gátolják, mire hazaérnek, a megszállás elkerülhetetlenül megtörtént.

A következő hónapok a kormányzó minden erőfeszítése ellenére a szomorú végjátékot hozzák. A közigazgatásban és a hadseregben megerősödik a németbarát és nyilas vonal, a Gestapo gőzerővel dolgozik. Megkezdődnek a deportálások, melyek szervezésében zsidó ve-

zetők is közreműködnek. A végső cél kezdetben ismeretlen, az Auschwitz-jegyzőkönyvet még a zsidók elől is eltitkolja a Zsidó Tanács. A Koszorús-féle akcióra akkor kerül sor, amikor a jegyzőkönyv júliusban a kormányzó tudomására jut.

Páncélosokkal az életért: Koszorús Ferencet ez, a budapesti zsidóság oltalmában kifejtett 1944. július 5-6-i kockázatos vállalkozása emeli a magyar hadtörténet kivételes alakjainak sorába. Ez az akció még ma sem örvend talán olyan közismertségnek, mint amelyet megérdemelne. Július elején nácibarát, a kormányzó eltávolítását célzó összeesküvés szerveződött a fővárosban, egyúttal pedig Horthy Miklós kifejezett tiltása ellenére elindult a budapesti zsidóság deportálásának szervezése. Koszorús Ferenc a kormányzótól érkező felkérésre önként, a majdnem biztos halált is vállalva jelentkezett, majd páncélosaival elejét vette a puccsnak, és megakadályozta negyedmillió zsidó megsemmisítő- és munkatáborokba szállítását. Koszorús Ferencet 1991-ben posztumusz vezérezredessé nevezte ki a köztársasági elnök.

A románok 1944. augusztusi kiugrása után Horthy legfőbb célja a fegyverszünet elérése és a háborúból való kilépés. *Az angolszászok ismét elutasítják*, az orosz fegyverszünet pedig idő hiányában már nem realizálódhat. Hadseregének németbarát részére nem számíthat, parancsait elhallgatják, nem teljesítik, leghűségesebb tábornokát és altábornagyát lefogja a Gestapo. Már csak néhányan állnak mellette, amikor október 15-én beolvastatja a rádióban a fegyverszüneti proklamációt.

Ifjabb Horthy Miklóst 1944. október 15-én egy német SS-különítmény Otto Skorzeny vezetésével elrabolja. Csellel, tűzharcban elfogja a Gestapo és sebesülten, szőnyegbe csavarva ismeretlen helyre hurcolják. A kormányzó még tárgyal Hitler különmegbízottjával, de hiába. A németek elfoglalják a rádiót, és elhangzik Szálasinak a kormányzó október 16-i lépését, lemondását árulásnak minősítő beszéde.

1944. október 16. – HORTHY MIKLÓS LEMONDÓ NYILATKOZATA. Október 16-án Horthyt és kíséretét a Gestapo épületébe szállítják. Életének legdrágább pillanatai. Politikai ellehetetlenítését átlátva, a haza sorsát szem előtt tartva, de a fiának szabadonbocsátására tett ígéretben is bízva, szinte fogolyként, állandó német géppisztolyos őrséget elviselve, emondását az alábbi nyilatkozattal írja alá:

„Én nem mondok le, még kevésbé nevezem ki Szálasit miniszterelnökké, de aláírom a papirost, hogy megmentsem egyetlen megmaradt gyermekem életét. Kényszerrel, géppisztolyok között kizsartolt aláírásnak nem is lehet alkotmányjogi értelme.” És ezzel véget ért egy kivételes államférfi csaknem negyedszázados, becsülettel, tisztesség-

gel és mindenekfölött hazaszeretettel teljes pályafutása. Roosevelttel amerikai elnököt idézve: „Több, mint két évtizeden át a józan észnek, a rendnek és a stabilitásnak volt a szimbóluma az ingatag, rendszertelen és beteg Európában.” (1941-1945: *Nem töltötték be az amerikai nagykövetségi tisztséget Budapesten. Magyarország a II. világháború során 1941. december 13-án, két nappal Pearl Harbor után hadat üzent az Egyesült Államoknak./ Szerk.*)

A kormányzót a nürnbergi perben csak tanúként hallgatták meg, az új magyar kormány 1946. február 16-i háborús bűnösök listáján sem szerepelt, saját korában sem, és azóta sem ítélték el soha. Napjainkban mégis fékevesztett támadásoknak van kitéve, nácinak, gyilkos antiszemitának, sőt egy ismert liberális történész részéről tömeggyilkosnak bélyegezve. Még nemzeti oldali történelemszövegeink egyike-másika is meglepően lavíroz ez alatt a nyomás alatt.

Felmerülhet a kérdés, hogy mi mit tehetünk a kormányzót méltatlanul támadó helyzetekben? A válasz elég egyértelmű. Hiteles történelmi tényekre támaszkodva, tárgyilagosan és higgadtan emlékezni rá, kiállni tisztessége és igazsága mellett. Úgy, mint most itt Zeleméren, a szoborállítással, ami a Történelmi Vitézi Rend értékrendje szerint példás nemzetvédelmi cselekedet. Köszönet érte mindenkinek, akit illet, elsősorban a szobrot befogadó házigazdáinknak, hiszen ezzel ez a park és ez a kastély egy újabb bástyánkká, egy újabb Horthy-emlékhellyé vált.

Befejezésül a kormányzó barátjának és tanácsnokának, Baltázár püspöknek a „Háború az evangélium világításában” - című írásából idéznék az igazság, így a mi

igazságunk és Horthy Miklós igazsága mellett - adott esetben - harcosszerű természetéről:

„Az igazságban benne van a harci szellem. Nem azért, mintha a támadás lenne a természetében. Hanem azért, mert /.../ kihívja maga ellen az ellenhatást. Ha az igazság hatá-

sa nem lenne elég erős,

képviselőinek

fellépése /.../ nem lenne elég bátor, a reakció nem moz-

dulna meg ellenük. Ebben az /.../ellenhatásban találja

meg aztán a próbáját a meggyőződés, a kitartás és a

hűség.” - Eddig az idézet és egyben útmutatás Baltázár

püspöktől. Meggyőződéssel és hűséggel kitartani egy-

korai Kormányzónk emléke mellett, bízva abban, hogy

a rászórt alaptalan vádak előbb-utóbb lehullanak és

egy olyan valós Horthy-kép bontakozhat ki, amely előtt

bárki tisztelettel hajthat majd fejet.

Ahogy Petőfi írta: „Az idő igaz. S majd eldönti, ami

nem az.”

A szobor alkotója vitéz Csák Attila szkp. szobrászművész

Horthy Miklós 1944. október 15-i kiáltványa a magyar nemzethez

„Amióta a nemzet akarata az ország élére állított, a magyar külpolitika legfontosabb célkitűzése volt a trianoni békeszerződés igazságtalanságainak legalább részbeni megszüntetése a békés úton elérni kívánt revízió által.

A Népszövetség működéséhez fűzött remények ezen a téren nem valósultak meg.

Az újabb világháború beálltakor sem az idegen területek megszerzésének vágya vezette Magyarországot.

A Csehszlovák Köztársasággal szemben sem voltak támadó szándékaink, és nem háború útján kívántuk a tőlünk előzőleg elvett területek egy részét visszazse-

rezni. A bácskai területre is csak az akkori jugoszláv kormányzat bekövetkezett összeomlása után vonultunk be saját véreink védelmére. A Románia részéről tőlünk 1918-ban elvett területekre nézve is az általa a tengelyhatalmaktól kért békés döntést fogadtuk el.

Magyarország a szövetséges államok elleni háborúba - geográfiai helyzetünk következtében reánk nehezedő német nyomás folytán - sodródott bele, de ennek keretében sem voltak hatalmi céljaink, és senkitől sem akartunk elvenni egy négyzetméternyi területet sem.

Ma már minden józanul gondolkodó előtt kétségtelen, hogy a Német Birodalom ezt a háborút elvesztet-

te. A hazájuk sorsáért felelős kormányzatok le kell, hogy vonják ennek következményeit, mert amint azt a nagy német államférfi, Bismarck mondta: egy nép sem áldozhatja fel magát a szövetségi hűség oltárán. Történelmi felelősségem tudatában meg kell, hogy tegyek minden lépést abban az irányban, hogy a további felesleges vérontást elkerüljük. Olyan nép, amely egy már elveszett háborúban szolgálkúséggel idegen érdekek védelmében utóvédharcok színterévé engedi tenni apáitól örökölt földjét, elveszteni a világ közvéleménye előtt megbecsülését.

Szomorúan kell megállapítanom, hogy a Német Birodalom a szövetségi hűséget a maga részéről velünk szemben már régen megszegte. Már hosszabb idő óta a magyar haderőnek egyre újabb és újabb részeit kívánságom és akaratom ellenére az ország határain túl vetette harcba. Ez év március havában pedig a Német Birodalom vezére, éppen a magyar haderő visszahozatalára irányuló sürgetéseim folytán, tárgyalásra hívott meg Klessheimbe, és ott közölte velem, hogy Magyarországot német csapatok szállják meg, és tiltakozásom dacára ezt fogantatotta azaz, lát, míg engem odakint visszatartottak. Egyidejűleg az országba benyomult a német politikai rendőrség is, és letartóztatott számos magyar állampolgárt, közöttük a törvényhozó testület több tagját, valamint kormányom belügyminiszterét, és a miniszterelnök is csupán úgy tudta a letartóztatást elkerülni, hogy egy semleges követségre menekült.

A Német Birodalom vezérétől kapott arra a határozott ígéretre, hogy ha olyan kormányt nevezek ki, amely a németek bizalmát bírja, megszünteti a magyar szuverenitást ért sérelmeket és korlátozásokat, kineveztem a Sztójay-kormányt. A németek azonban nem tartották meg ígéretüket. A német megszállás védelme alatt a Gestapo az általa e téren másutt is követett módszerek alkalmazásával kezébe vette a zsidókérdésnek az emberiség követelményeivel ellenkező, ismert módon való intézését. Amidőn a háború az ország határához közeledett, sőt azt át is lépte, ismételten megfelelő segítséget ígértek a németek, de ezt az ígéretüket sem tartották meg az ígért módon és mértékben. Az ország területét visszavonulásaik alkalmával fosztogatások és rombolások színterévé tették.

A szövetségi hűséggel ellenkező mindezen cselekményeiket azzal a nyílt kihívással tetézték, hogy a budapesti hadtestparancsnokot, Bakay Szilárd altábornagyot a belső rend fenntartása érdekében tett intézkedései közben a német Gestapo ügynökei egy ködös októberi reggelen, a rossz látási viszonyok felhasználásával, lakása előtt autójából kiszállásakor

orvul megtámadva, elhurcolták. Ezt követően német repülőgépekről a mai kormányzat ellen lázító röpcédulákat dobáltak. Megbízható értesüléseket kaptam arra nézve, hogy német politikai színezetű csapatok erőszakos felfordulás útján az általam időközben kinevezett törvényes magyar kormány megbuktatásával saját emberüket szándékoztak uralomra segíteni, miközben az ország területét a Német Birodalom utóvédharcainak színterévé kívánták tenni.

Elhatároztam, hogy a magyar nemzet becsületét megőrzöm a volt szövetséggel szemben is, midőn az a kilátásba helyezett megfelelő katonai segítség helyett a magyar nemzetet legnagyobb kincsétől, szabadságától, függetlenségétől akarja végleg fosztani. Ezért közöltem a Német Birodalom itteni képviselőjével, hogy eddigi ellenfeleinkkel előzetes fegyverszünetet kötünk, s velük szemben minden ellenségeskedést beszüntetek. Bízva igazságérzetükben, velük egyetértésben kívánom a nemzet jövő életének folytonosságát és békés céljainak megvalósítását biztosítani.

A honvédség előjáróit megfelelően utasítottam, ezért a csapatok esküjükhöz híven, egyidejűleg kibocsátott hadparancsom értelmében az általam kinevezett parancsnokoknak kötelesek engedelmeskedni. Minden becsületesen gondolkodó magyar embert pedig felhívok, hogy kövessen a magyarság megmentésének áldozatos útján.”

Horthyt elfogják, és családját október 17-én a németek fogolyként Németországba szállítják. A háború végét az SS őrizete alatt, a bajorországi Weilheimben élte meg. Horthy Miklós, Magyarország volt kormányzója 1945. május 1-jén amerikai fogságba került.

Rákosit maga Sztálin intette le Horthy ügyében. 1945 nyarán, a még január végén a moszkvai emigráns kommunisták Budapestre érkezett vezetője, Rákosi Mátyás tett lépéseket Horthy háborús bűnössé nyilvánítása, magyarországi felelősségrevonása céljából. Rákosi Mátyás, az MKP főtitkára mindent megtett azért, hogy Horthyt háborús bűnösnek kiadják Magyarországnak, hogy a volt kormányzót a kommunista párt által kézivezérelt, úgynevezett népbíróság elé állíttassa...

Október 15-től betiltják a még működő, független magyar sajtótermékeket, lehetetlenné válik a pártok működése. Felkészületlen bábkormány ráncigálja bele az általa felügyelt, napról napra csökkenő területeket a háború értelmetlen folytatásába. Rövidesen megkezdődik Budapest körülrzárása, majd a főváros hosszú agóniája és pusztulása. 1944. március 19-e és 1991. június 16-a között az országban idegen kato-

nák állomásoznak, így Magyarország hosszú időre elveszíti szuverenitását. Ennél súlyosabb csapás, hogy ebben az időszakban jórészt a magyar államiság hagyományaitól idegen, totalitárius diktatúrák rendezkednek be az országban, ahol a megszállás miatt a néhány éves koalíciós időszak is csak nyo-

masztó közjáték maradt. E naptól kezdetét veszi a civil társadalom teljes lerombolásának időszaka, egy olyan fél évszázados korszak, melynek szellemétől a mai napig nem tudott megszabadulni a magyar közélet.

(Történelemportál)

A Horthy-korszakról Horthy Miklós kormányzóvá választásának 20. évfordulóján

Hiába, úgy tűnik, Horthy neve sokaknál továbbra is szitokszó, akárcsak a nevével jelzett negyedszázada múlt századi történelmünknek. Érdemes ilyenkor fellapoznunk kontrasztként a két világháború közötti keresztény sajtótermékeket. A mindhalálig rendíthetetlen református Horthyról a legnagyobb elismerés hangján írtak a két világháború közti vezető katolikus értelmiségiek is. Voltak persze, akik nem osztották ugyan teljesen a kormányzó személye körül kialakult nimbuszt, de azt eloszlato hangokat sem igen hallattak. S voltak aztán olyanok is persze, akik ugyan – joggal – bírálták a kor anomáliáit, egyes kormányzati lépéseit, ámde valahogy a kormányzó személyét érintetlenül hagyták. (Jellemző, hogy a kor nagy ostromozói közül ilyen volt az író Szabó Dezső is!)

„[...] szép a mi kormányzónk élete, mert telve van nagy tartalommal. Kár volna, s talán nem is ildomos ezt az életet szuperlativuszokkal elhalmozni. Erre Horthy Miklós nem szorul rá, s általa emberi értékelése se növekednék jobban. Azt azonban mégsem szabad elhallgatnunk, hogy ma a legnagyobb magyar, a legkiválóbb államférfiünk, akiért áldanunk kell az Eget, hogy őt nekünk adta.”

Így írt a kormányzóról a kitűnő katolikus egyháztörténész, Meszlényi Antal kanonok (Katolikus Szemle, 1940. január, 36. old.) Vagy itt van például a jeles piarista, Balanyi György történész, aki szintén 1940-ben – Horthy kormányzósága húsz éves jubileumán – ekként köszöntötte őt:

„1940. március 1-jén lobogódíszbe borult minden magyar város és falu s ünnepi érzések köntösébe öltözött minden magyar lélek. Ezen a napon múlt ugyanis húsz esztendeje annak, hogy a nemzetgyűlés egyhangú lelkesedéssel Magyarország kormányzójává választotta Horthy Miklóst, a nemzeti hadsereg akkori fővezérét s egyben a magyar élniakarás és jobb jövővárás legelszántabb képviselőjét. És az azóta elmúlt húsz esztendő kézzelfoghatóan bebizonyította, hogy a választásban a nemzet géniusza nyilvánult meg: Horthy Miklósnak évek és évtizedek megfeszített munkájával és éjtnapot egybefogó őrlődésével sikerült nyugalmasabb vizekre ve-

zetnie nemzete hajóját. Pedig közben milyen irdatlan nehézségekkel kellett megküzdenie! Milyen szédítő mélységből kellett felemelnie fajtáját. Hiszen, mikor kormányzóvá választották, Trianonban már javában ácsolták a magyar Golgotát és már javában készültek hozzá, hogy szegyenbe, szennybe és vérbe borítsanak mindent, ami csak élete, reménysége és büszkesége lehetett egy nagy múltú nemzetnek. Szent István palástján méltatlan osztozkodás folyt és szerencsénkben elbizakodott szomszédaink milliós tömböket készültek letörni a magyarság birtokállományából. De ellenségeink nem érték be jelenünk meggyalázásával; ők jövőnket is el akarták rabolni. Ezért állig felfegyverkezve minden oldalról körülzártak bennünket, s minden pillanatban készen állottak rá, hogy az élet legkisebb jelének rezdülésére tövig belemártják szuronyukat borzalmasan megcsonkított

testünkbe. Gonosz és rosszhiszemű propagandájukkal úgy állítottak be bennünket, mint Európa új rendjének javíthatatlan ellenségeit és mint a háború előtti barbarizmus utolsó szegénylegényeit, akiket egyszerűen ki kell iktatni az új világból. És a félrevezetett, elbódított európai közvélemény készpénznek vette ezeket az otromba hazugságokat és jó ideig gyanakvással, sőt leplezetlen ellenséges érzülettel kísérte minden megmozdulásunkat. Ellenségeink jóvoltából a világ csúfjává és Európa kitagadottjaivá lettünk. Sokáig úgy tekintettek reánk, mint belpokosokra és még csak szóba sem akartak velünk állni.

Külpolitikai látóhatárunknál csak belpolitikai helyzetünk volt borúsabb és reménytelenebb. Egyik oldalon a nemzeti újjászületés vágyának apró gyep-tüzei villóztak a nélkül, hogy egyetlen nagy, az egész magyar éjszakát bevilágító lángoszloppá tudtak volna sűrűsödni; a másik oldalon pedig rút nemzeti bűneink: a széthúzás, önösség és gyűlölködés fogyasztották amúgy is csekély nemzeti energia-készletünket. A magyarság lelkében szenvedélyes, de sem formát, sem magához méltó célt nem találó lelkesedés csatázott a bús fatalizmus és a renyhe patópálos kényelmes semmittevésével. Ezért se előre, se hátra mozdulni nem tudott; csak tipródott, vergődött, s a helyett, hogy magába tekintett volna, kizárólag másokat okolt kétségbeesítő bajaiért.

Ilyen körülmények közt a nemzet vezetése valóban emberfölötti feladatot hárított a vezérre. És Horthy Miklós habozás nélkül vállalta a feladatot. Mint valamikor az otrantói csatában a parancsnoki hídon, rendületlenül állott őrhelyén, ahová a Gondviselés hívó szava állította. A forrófejűek kalandokra csábító biztatását éppúgy elhessegette magától, mint a reménytelenek minduntalan lemondást sürgető bús elégiáit. Ő csak állott őrhelyén és tekintetével, melyet a tengerek végtelen tükre edzett biztossá, szüntelenül a látóhatárt kémlelte.

És íme rendületlenségével csodát művelt. Mindenekelőtt visszaadta nemzetének elveszett hitét és önbizalmát. A magyarság lassankint ráeszmélt a költő mondásának nagy igazságára: »Nincs veszve bármi sors alatt, ki el nem csüggedett.« A forrófejűek és az elégiasírók egyaránt rájöttek, hogy a nemzet megmentésének egyetlen helyes útja a céltudatos és megállást nem ismerő munka. A másik nagy eredmény pedig az volt, hogy lassankint Európa is ráeszmélt a velünk szemben elkövetett égbekiáltó igaz-

ságtalanságok tudatára. Mindig többen és többen vették észre, hogy itt a nagy dunai medence kellős közepén egy nemzet él, mely nem sír, nem panaszkodik, hanem összeszorított fogakkal dolgozik és küzd a szebb jövőért. De ugyanakkor észrevették azt is, hogy ennek a nemzetnek élén egy talpig férfi áll, aki nyugodtságával, bölcsességével és egyéniségének megejtő varázsával úrrá tud lenni a legnagyobb akadályokon is. Így Horthy Miklós rendületlensége szinte észrevétlenül átsegített bennünket a lábunknál megnyílt halálos örvényen és újra megszerezte számunkra Európa népeinek megbecsülését.

De ez még nem minden. Horthy Miklós nemcsak hogy ráállított bennünket a helyes ösvényre, hanem azontúl is vezérünk és útmutatónk maradt. Miénk maradt akkor is, mikor a nagy nekilendülések eget ostromló tűzoszlopainak kihamvadása és a nemzeti keserv önmarcangoló jeremiádjainak elhalkulása után ránk köszöntött a robotos hétköznapi szürke egymásutánja, s nekünk Zrínyi Miklós szavával élve körmös kézzel kellett hozzá nyúlnunk az új államilapítás roppant felelősséggel járó munkájához. Ebben a nagy munkában eleitől fogva Horthy Miklós járt az élen. Ő volt a középpont; a megújhodást sürgető nemzeti energiák mind belőle sugároztak szerte az országba. A széthúzó, sokszor homlokegyenest különböző törekvéseket ő fogta össze magasabb egységbe és a késhegyig kiélestedt pártellentétek fölött ő képviselte legtisztábban a hamisítatlan nemzeti érdeket. Mert ő a nélkül, hogy a politikát valaha is tanulta volna, politikus volt a javából: józan eszével, bölcs mértéktartásával, kitűnő emberismeretével, mindenekelőtt pedig lángoló fajszeretetével mindig ösztönösen eltalálta a középutat s a nemzethalál rémével ijesztő Szkillák és Charibdiszek között biztos kézzel kormányozta a magyarság hajóját. Pillanatnyi sikerek meg nem szédítették, apró kudarcok el nem csüggesztették. Mert ő nem a ma, hanem a holnap számára dolgozott. Ezért munkájában nem a politikus csillogó sikereire, hanem az államférfi maradandó eredményeire tekintett. Így magasodott férfias alakja húsz esztendő alatt a magyar élet világitótornyává, mely felé minden igaz magyar bizakodással tekint, s mely lassankint felszakította a bennünket körülölelő nagy éjszakát. A Felvidék egy részének és a Kárpátjának visszatérése már egy szebb jövő hajnalhasadásának biztató jelei voltak. Ezért a Gondviselés után elsősorban Horthy Miklós páratlan államalkotó munkájának tartozunk hálával; mert az ő rendületlen nyugalma és bölcs mér-

téktartása nélkül talán még most is tehetetlen csüggettségben vergődnénk, vagy esetleg végleg rámentünk volna egy meggondolatlan huszáros bravúrra.

Bármiként alakul a jövő, egy bizonyos: Horthy Miklós az elmúlt 20 esztendő alatt kitörölhetetlenül beleírta nevét nemzetünk történetébe, mert átsegítette újkori története legválságosabb korszakán és megmutatta neki a kibontakozás biztos ösvényét. Nem csoda tehát, hogy kormányzósága huszadik évfordulóján minden magyar mélységes tisztelettel és hálával tekintett fel rája és imádságos lélekkel kérte az Úr áldását munkás életére. De ugyanúgy a külföld is meleg elismeréssel adózott Kormányzó

urunknak, mert észrevette benne a gondviselészerű államférfit és államfőt, aki saját nemzeté javának keresésével a nagy európai érdekek békés összehangolását is becsületbeli kötelességének érzi.” (A Magyar Kegyeztanítórend Budapesti Gimnáziumának Évkönyve az 1939-40. iskolai évről az iskola fennállásának 223. évében. Közzétette: Balanyi György Dr. igazgató. Budapest, 1940. Kiadta az Intézet Igazgatósága-Stephanum Nyomda. 3-5. old.)

Így is lehet emlékezni Horthyra. Sőt így kellene. Bízunk a csodában, abban, hogy talán még megérjük, hogy így is lesz.

ifj. Tompó László

A csonkolt anyaországhoz visszacsatolnak területeket „A trianoni igazságtalanság egy újabb része jóvátételt nyert”

Losonc, 1938. november 10.

Egri bakák Krasznahorka „büszke vára” alatt. Forrás: Babucs Zoltán gyűjteménye

Egri honvédek egy felvidéki faluból. /Transindex.ro

Kárpátalja, 1939. március 15.

Erdély, Szatmárnémeti, 1940. szeptember 5.

Az I. gépkocsizó zászlóalj bevonulása Sepsiszentgyörgyre 1940. szeptember 13-án

Bánffyhunyard, 1940

Délvidék, 1941. április

Sepsiszentgyörgy: a magyarság Székelyföld-szerte virág-
esővel fogadta a magyar katonákat Fotó: Archív

Délvidék, 1941. április

Vitéz nagybaconi Nagy Vilmos vezérezredes, az I. had-
sereg parancsnoka bevonuló katonái élén 1940. szept-
ember 10-én, Marosvásárhelyen

Délvidék, 1941. április

Emlékezni méltó módon rendalapítónkra, vitéz nagybányai Horthy Miklós főkapitányra

– nem csak a Vitézi Rend tagjainak kötelessége, de elvárható minden magyartól, akiknek számít az, hogy magyar Magyarországon, szabadon és demokráciában élhetünk, akiknek történelemismerete meghaladja a posztkommunista ideológiákon alapuló ismereteket, akiket nem vezethetnek félre a média áligazságai.

Történelmi Vitézi Rend díszőrsége a megemlékezés alatt – Kenderes, 2018. szeptember 9.

Történelmi Vitézi Rend, erdélyi törzsszékeinek 60 fős delegációja

A Történelmi Vitézi Rend Székelyudvarhely Széke és Közép-Magyarország Kelet Törzsszék közös díszőrsége.
Fotók: v. T.E.

Akik értik és tudják, hogy az akkori vészes történelmi helyzetekben, melyek 1920-ban, a kormányzó megválasztása (1920. március 1.) előtt már tragikusan sújtották a nemzetet, s a trianoni katasztrófa érzékelhető közelségbe került, milyen emberi-politikusi felelősséggel lépett, s határozta meg kormányzásával az ország jövőjét. Elég, ha csak az I. világháborúban elszenvedett katasztrófális veszteségeinkre, s a tanácsköztársaság pusztításaira gondolunk! Bár az antant rokonszenve Horthy felé egyértelmű volt, az államfő helyzetét a belső bomlasztó, kommunista-liberális eszmékkel szembeni fellépésével tudta csak stabilizálni. Történelmi tett, mely által lehetővé vált, hogy 1944-ig nagyarányú, gyors és a csodával határos fejlődés mehessen végbe – a nemzet összefogása eredményeként; függetlenül attól, hogy milyen arcátlan hazugságok özönét zúdítja Magyarországra a nyugati sajtó, melyeknek alapja az oda menekült „magyar” kommunisták áligazságai, gyalázkodásai voltak. (Nem tehetek róla, de nagyon is 'déja vu' érzésem van, s talán nem is vagyok ezzel egyedül...)

A Nyugat kénytelen-kelletlen, de elismerte Horthy politikáját – és mivel gazdasági érdekei úgy kívánták – egyre szélesebb körű együttműködést bontakoztatott ki Horthy Magyarországgal.

1920-ban nagybányai Horthy Miklós kormányzó életre hívta a Vitézi Rendet: az I. világháborúban, hősiességükért e bátor katonákat, – a háború ideje alatt, s a két világháború közötti időszakban – előjáróik felterjesztése alapján vitézi címmel tüntette ki, s avatta a Rend tagjává. 1921 és 1944 között 23 800 főt avattak vitézzé.

„Egész erőmet és véreimet elárult, kifosztott, megaláztatott hazánk szolgálatába állítottam; tudom, hogy Ti, kiknek múltja tiszta, mint a kristály, kik bővelkedtek a férfi erényekben, kikre mindig büszkeséggel és meleg szeretettel gondolok, mindig lelkesedéssel haladtok velem a becsület és az önzetlenség útján. Isten áldása kísérelje a Vitézi Rend működését!” – vitéz nagybányai Horthy Miklósnak az 1921. évi vitézavatás során elhangzott beszédéből.

Vitézavatás, Székesfehérvár, 1938

Vitézavatás, Szent Margit sziget

Nem hagyta el nemzetestvéreinket, akiket a Franciaország vezetésével tárgyaló győztes hatalmak a Trianon-palotában aláírt katasztrofális következményeket magában hordozó, békeszerződésnek csúfolt egyezmény alapján elszakítottak tőlünk. Akkor is kiállt a nemzetegyesítés politikája mellett, amikor már újra háborúba sodorta Magyarországot a nemzetközi nagytőke érdekszövetsége. Mindaz az óriási erőfeszítés és a világ csodálatát kiváltó gazdasági és kulturális fejlődés látszólag semmivé foszlott 1944-ben, amelyet Horthy kormányzása alatt elért az ország. A háború már olyan fordulatot vett, melyet a kormányzó megakadályozni, elhárítani nem tudott. Személyes, családi és nemzeti tragédia, melyet sohasem tudott feldolgozni. Bízott abban, hogy újra helyreáll az isteni igazság, a bűnösök meg kell, hogy bűnhődjenek. Amikor ennek halvány jele villant fel 1956-ban, megújult testi-szellemi erővel vetette bele magát a távolból, Hazájából érkező hírekbe, s bízott, hitt és remélt. Amikor már ezt a reményt is végérvényesen szétszaggatták, amikor már biztos volt, hogy hazatérnie már sohasem lehet, minden ereje elhagyta.

„Ama nemes harcot megharcoltam, futásomat elvégeztem, a hitet megtartottam: Végezetre eltétemt né-

kem az igazság koronája, melyet megad nékem az Úr ama napon, az igaz Bíró; nemcsak nékem pedig, hanem mindazoknak is, a kik vágyva várják az ő megjelenését.”

Pál II. levele Timóteushoz 4.7-8

* * *

25 éve, 1993-tól róhatjuk le kegyeletünket a kormányzó előtt, a kenderesi családi sírboltnál. Következetes politikája révén maradhatott meg hazánk, s a magyar nemzet.

Azóta minden évben meghajtjuk fejünket a kormányzó emléke előtt...

1993 – az újratemetés. Pontosan nem lehetett megállapítani, hányan tették tiszteletüket, s fejezték ki részvétüket a kormányzó utolsó útján, akit – mint oly sok nagy magyart – száműzetésben ért a halál, nem láthatta már oly nagyon szeretett magyar hazáját. Történetes kutatósaiban megjelent szám szinte hihetetlen: 55-60.000 (!) főre becsülik a kegyeletüket lerovó emberek számát, pedig a hivatalos magyar sajtóban semiféle tájékoztatás az újratemetésről nem volt!

Kegyelet,
tisztelet,
szeretet...

Jobb o., a tengerészek között, katonai egyenruhában:
Kéri Kálmán vezérezredes (Fotók: Horváth Imre)

Horthy Istvánné, gróf Edelsheim Gyulai Ilona emlékezik Horthy Miklós kormányzó újratemetésének tizedik évfordulóján Kenderesen 2003. 09. 07-én
(Főméltóságú Asszony mellett.: v. Capt. Putzkaller Aladár hosszújratú tengerészkapitány, a MATE elnöke, v. Capt. Szimon Miklós hosszújratú tengerészkapitány, a MATE alelnöke, v. Székely László hö. sorhajóhadnagy KuK Dunaflottilla Hö. Egyesület)

2018 - Magyar Tengerészek Egyesületének (MATE) díszegysége az újratemetés évfordulóján (Fotó: v. Tolnai Eta)

Gondolkodjunk, mérlegeljünk, kutassuk az akkori körülményeket, szűrjük le az igazságot, s tegyük méltó helyére a magyar történelem panteonjában az egyik legnagyobb történelmi személyiségünkkel kapcsolatos értékítéletünket.

vitéz Hunyadi László főkapitány

EMLÉKEZÜNK

Horthy Istvánné, gróf Edelsheim Gyulai Ilona születésének 100., halálának 5. évfordulója (1918. január 14. Budapest - 2013. április 18. Lewes, Anglia)

2013. április 18-án reggel angliai otthonában hunyt el vitéz nagybányai Horthy Miklós fiának, Horthy Istvánnak az özvegye. Horthy Istvánné, gróf Edelsheim-Gyulai Ilona 95 éves volt.

Marosnémethi és nádaskai gróf Edelsheim-Gyulai Ilona Mária Andrea Gabriella

1918. január 14-én született Budapesten, ifj. gróf Edelsheim-Gyulai Lipót és verőczei gróf Pejacsevich Gabriella harmadik lányaként. Gyermekkorát családja felvidéki birtokán, Felsőelefánton töltötte.

A halálhírt az Alfahír.hu is közölte. A portál felidézi a grófnő és Horthy István megismerkedését: Ilona, a szépséges, fiatal grófnő az operabálon találkozott első alkalommal vitéz nagybányai Horthy Istvánnal, a kormányzó fiával. A szerelem fellángolt, és néhány rövid hónap után a 36 éves, jóképű gépészmérnök megkérte a grófnő kezét. Az esküvőt 1940. április 27-én tartották Budapesten, a Szilágyi Dezső téri református templomban. Nászútjukat Észak-Afrikában és a Közel-Keleten töltötték, az utat azon a kétszemélyes repülőn tették meg, amelyet Horthy István maga vezetett.

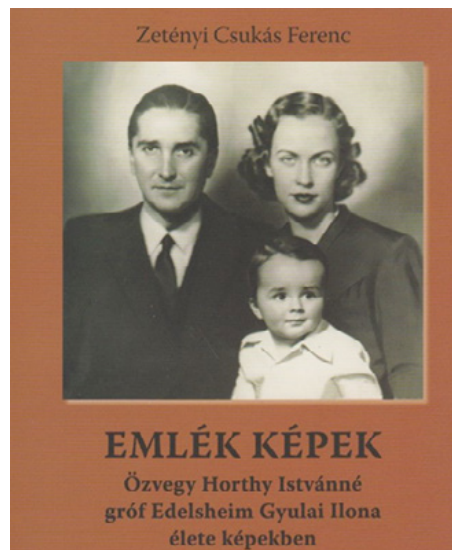
Ilona asszony 93 évesen egy hasonló repülőgépben, mellyel nászútjukon repültek. Tiszteletkörrrel „lepték meg” Ilona asszonyt a repülőtéren. Ahogy meghatottan mondta a leszállás után: „Újraéltem azokat a fantsztikus napokat, amikor Istvánnal repültünk sok-sok kilométert, hegyek és tengerek felett!”

Egy fiuk született 1941-ben, akit szintén Istvánnak kereszteltek. Ilona asszony anyai teendői mellett aktívan kivette részét a “Kiskormányzófeleség” státussal együtt járó protokolláris teendőkből, és még vitorlázórepülőt is megtanult vezetni. „Személye és nőiesége a korabeli eu-

rópai, haladó, egyenrangú nő példaképévé is vált.” – írja az Alfahír.hu.

Horthy István az orosz fronton halt hősi halált. 1942. augusztus 20-án zuhant le repülőgépe. Özvegye a világháború idején vöröskeresztes nővérként dolgozott, valamint szerepet vállalt a zsidók megmentésében. 1944-ben közreműködött a kiugrási kísérletben, ezért 1944. október 15-én a németek a kormányzóval és feleségével együtt Ilona asszonyt is elhurcolták egy ausztriai kastélyba, Weilheim mellé. Innen szabadították ki őket az amerikaiak 1945-ben, ezt követően emigráltak Portugáliába. Ilona asszony 56 évig élt Portugáliában, közben másodszor is férjhez ment, egy angol ezredeshez, akit 48 évi házasság után 2002-ben temetett el. 2011-ben költözött a fiához Dél-Angliába. Emlékiratai Becsület és kötelesség címen jelentek meg.

v. Zetényi-Csukás Ferenc könyve

A Horthy-család az emigrációban. Ilona asszony támasza, segítsége volt apósának

„Egy csepp szomorúságot sem érzek, mert tudom, hogy itt van velünk, talán még közelebb, mint előtte. Tele vagyok derűvel, anyámban mély volt az Isten hatalmába vetett hite, hitt az öröklétben. ... Azt akarta, hogy a magyarok tanulják meg becsülni egymást, semmilyen ideológia nem érdekelt, csak az emberek érdekelték. ...Sosem álmodtam apámmal, de édesanyám halála előtt azt álmodtam, visszajött, és a kertünkben leszállt a kisrepülőjével. Később értetem meg, hogy érte jött. Köszönöm, hogy ilyen csodás édesanyám lehetett.”

ifj. Horthy István búcsúztatójából

Egy pilóta hősi halála 76 évvel ezelőtt halt hősi halált vitéz Horthy István kormányzóhelyettes (Póla, 1904. december 9. - Alekszejevka, 1942. augusztus 20.)

Az országban a „Kiskormányzó” igen nagy népszerűségnek örvendett, angolbarát politikája egyedülálló volt a térségben. A frontszolgálat alatt (utolsó találkozásuk alkalmával, augusztus 14-én, Kijevben) már feleségével is megosztotta azt az álláspontját, hogy a németek már elvesztették a háborút.

Horthy Miklós István fiával és unokájával, a kis Istvánnal

Hazatérte után Angliába vagy az USA-ba ment volna, hogy kapcsolatai révén előkészítse az ország átállítását a szövetséges oldalra, összhangban Kállay Miklós miniszterelnök politikájával. A magyar politikai vezetés döntése értelmében augusztus 20-át követően Horthy István vadászpilóta-beosztása megszűnt volna, és kormányzó-

helyettesi minőségében először protokolláris feladatokat látott volna el a keleti fronton, majd visszatért volna Magyarországra.

A visszahívó parancs késéssel érkezett a frontra, de megkapta még 19-én. Emiatt másnap nem vehetett volna részt bevetésen – de felettese nem tudott róla, ő meg nem jelentette. Egy korábbi légi győzelme mellé feltehetően befejezésnek szánta az aznapi bevetést, mivel az a 25. bevetése lett volna...

1942. augusztus 20-án hajnalban a keleti fronton repülőgép-szerencsétlenségben elhunyt Horthy István kormányzóhelyettes, Horthy Miklós idősebb fia. Tragikus halála rövid időre egységbe kovácsolta a nemzetet. Még azok közül is sokan mély gyásszal fogadták a hírt, akik különösebben nem szimpatizáltak vele, illetve a Horthy-rendszer baloldali, liberális vagy éppen szélsőjobboldali ellenzékéhez tartoztak. A kormányzóval és politikájával szemben kicsit sem elfogult és szélsőjobboldalissággal sem vádolható *Népszava* egyenesen így kommentálta a főhadnagy halálát:

„Horthy Istvánnak történelmi szerepe és történelmi jelentőségű hivatása volt ennek az országnak sorsával. Most hat hónapja, február 19-én választotta meg a magyar törvényhozás kormányzóhelyettesé. Ebben a minőségében biztosítékot jelentett a jövőre, biztosítékot Magyarország alkotmányának és törvényes rendjének,

a jogfolytonosságnak szempontjából. Ennek a hivatásnak fontosságát csak úgy mérhetjük fel igazában, ha visszagondolunk azokra a veszedelmekre, azokra az örvényekre, amelyek az ország létét fenyegették és amely veszedelmekkel szemben Horthy István arravalósága, alkotmánytisztelete, pártszenvédélyek fölött való emelkedettsége biztatott minden eshetőségre szóló védelemmel.”

Vitéz nagybányai Horthy István megítélése, édesapjáéhoz hasonlóan, a mai napig ellentmondásos a magyar emlékezetpolitikában, holott elég beszédes, hogy a sokoldalú, rendkívül jó minőségű és emberi természetű megáldott kormányzóhelyettest és emlékét, jellemző módon, mindössze három politikai csoportosulás igyekezett befekettíteni, életében és halálában egyaránt:

a királyság restaurációjáért küzdő monarchisták, a szélsőjobboldal és a kommunisták.

Rajtuk kívül a társadalom egymással és a Horthy-rendszerrel is rivalizáló csoportjai politikai, felekezeti és egyéb szempontok mentén sem találtak kivétlenül személyében, sőt, a legtöbbben felismerték, hogy árokásás és megosztás helyett Horthy István egy olyan szintetizáló személyiség volt, akit, ha nem ragad el az igazságtalan sors és a háború borzalma, akkor tényleg betölthette volna azt a történelmi szerepet, melyet *”a nemzet reménységének”* szánt a kor értelmisége.

A háború szörnyű dolog. Egyetlen áldozat is sok. Horthy István halála az egyik legnagyobb áldozata volt a nemzetnek és a repülő társadalomnak, ám a legnagyobb vesztesége vitéz nagybányai Horthy Miklós kormányzónak, és feleségének: az apának és az édesanyának. Bárhogyan is történt, Horthy István kormányzó-helyettes és repülő főhadnagy az életét adta a hazáért. Hősi emlékét kötelességünk örökké megőriznünk. Nyugodjon békében!

Zetényi Csukás Ferenc írásából

(Fotó: Koczás Erzsébet)

A Történelmi Vitézi Rend főkapitánya, vitéz Hunyadi László és Magyarország országos törzskapitánya, vitéz Béres Ferenc helyezik el a kegyelet és tisztelet koszorúját
(Fotó: v. Tolnai Eta)

A Történelmi Vitézi Rend helyettes főkapitánya, Erdély országos törzskapitánya (középen), vitéz Lázár Elemér és a Székely Törzsszékek törzskapitányai: vitéz Máthé Lóránt Pál, nemzetes Bartha Imre VRNT. helyezik el a kegyelet és tisztelet koszorúját

Fotó: Tóth Péter

A Gödöllői Királyi Kastély parkjában áll Gách György szobrászművész 1942-ben készült, vitéz nagybányai Horthy Istvánt ábrázoló mellszobra. A Történelmi Vitézi Rend Közép-Magyarországi Törzsszéke immár két évtizede évenként e szobornál emlékezik hősi pilóta halálának évfordulóján. A rendezvényeken rendi vezetőinken és rendtársainkon kívül a Kiskormányzó emlékét tisztelettel ápoló gödöllői civil szervezetek és pártok is koszorúzással vesznek részt. E megemlékezések a tekintetben is példaértékűek, hogy a kívánatos rendi egység jegyében a különböző rendi ágak meghívott képviselői is közös koszorúval tisztelegnek Magyarország egykori kormányzó-helyettese előtt. 2014-ben a megemlékezés kapcsán ugyanilyen közös rendi részvétellel és az Angliában élő Horthy Steward Miklós (Kormányzó úr dédunokája) családjának jelenlétében (2. kép), magánterületen leplezték le és mutatták be vitéz Csák Attila szobrászművész Horthy Miklós kormányzót ábrázoló mellszobrát (3. kép).

Dr. vitéz Bucsy László
törzskapitány

Könyvajánló:

Horthy Miklós: Emlékirataim. Európa Kiadó, Budapest, 1990.

Turbucz Dávid: Horthy Miklós. Napvilág Kiadó, Budapest, 2011.

Hámori Péter: ONCSA

Gosztonyi Péter: A kormányzó, Horthy Miklós. Téka, Budapest, 1990.

Gosztonyi Péter: A kormányzó Horthy Miklós és az emigráció. Téka, Budapest, 1990.

Antal László (szerk.): Horthy István repülő főhadnagy tragikus halála (1992)

Zetényi-Csukás Ferenc: Az utolsó bevetés. Vitéz nagybányai Horthy István repülő főhadnagy hősi halála. HK Hermanos Kiadó, 2013.

Horthy Miklós fővezér és a Nemzeti Hadsereg 1919. november 16-i budapesti bevonulása

Nagy Háborút követő összeomlás után volt valaki, aki a szegedi nemzeti kormány hívására ebben a katasztrófális helyzetben is el merete vállalni a hadügyminiszteri posztot 1919. június 06-án, mondván: *„Nem hallgathatom Kenderesen a fű susogását, midőn szerencsétlen hazám a porban fekszik. Vállalom!”* – Leteszi az esküt gróf Károlyi Gyula miniszterelnök előtt és már három nap múlva elrendeli a Nemzeti Hadsereg megalakítását: *„A vörös terror leküzdése és a biztonság helyreállítása céljából.”* – Honmentésre felszólító toborzására nagy számban jelentkeznek Szegeden a nemzeti érzelmű tisztek és katonák.

Milotai István visszaemlékezése szerint: *„...menekült, lerongyolódott derék katonatisztek, az I. világháború hazátlan kivetettjei jelentették az egyetlen szilárd magot a szegedi gyülekezetben. Ők vették kezükbe – pénzbeli és fegyveres segítségben egyaránt szűkölködve – idegen hatalmak rosszindulatú gáncsoskodása ellenére is, egy új honvédség megszervezését.”* Az antant nyomására július 12-én lemondó gróf Károlyi Gyula után Pattantyús Ábrahám Dezső alakít nemzeti kormányt Szegeden. Első lépése, hogy másnap kinevezi Horthyt a Nemzeti Hadsereg fővezérévé, aki a tisztikar előtt egyértelmű és felhőtlen tekintélynek örvend, neve egyre inkább garancia és jelkép egyszerre. A kezdetektől mellette álló Kozma Miklós, későbbi hadügy- majd belügyminiszter írja: *„Az iránta való szeretetet, megbecsülést és féltést katonai múltja és egyénisége magyarázza. Megalázó helyzetünkben ő a szebb és jobb jövő szimbóluma.”*

Néhány sor Horthy július 16-i bajtársias hadseregparancsából:

„A nemzeti kormány bizalma folytán a mai napon átvettem az összes magyar haderők fővezérletét. /.../ Nehéz időkben a sors csapásaitól sújtva, keserű honatalanságban vettük ismét kezünkbe a nemzeti zászlót, hogy diadalra vigyük a hazánkat megsemmisítéssel fenyegető bolsevisták ellen. /.../Ne feledjétek, hogy egy ezeréves nemzet utolsó, hatalmas reménysege, imája, sóhaja Ti vagytok. De lesújtó kard is, ha kell! /.../Isten áldását kérem nagy vállalkozásunkra. /.../Reménnyel eltelve indulok Veletek a közös mun-

kára. Horthy Miklós, altengernagy, fővezér.”

Július 20. A Tiszán több helyen átkelő Vörös Hadsereg románok elleni támadása összeomlik és augusztus 1-jén megbukik a Tanácsköztársaság. A román hadsereg két nap alatt ellenállás nélkül éri el Budapestet és az antant tiltás ellenére augusztus 4-én megszállja a fővárost. Ezalatt augusztus első hetében a Nemzeti Hadsereg egységei több lépcsőben áttelepülnek a Dunántúlra.

Augusztus 9. Horthy kivonja magát a szegedi nemzeti kormány alól és mintegy 4000 katonával teljesen önálló Fővezérséget alakít.

Augusztus 12. József főherceg kinevezi Horthy Miklóst a magyar haderők fővezérévé. Ugyanekkor a szegedi ellenkormány lemond a budapesti Friedrich kormány javára, amely elfogadja Horthy fővezéri kinevezését. József főherceg (augusztus 7-én) a IV. Károlytól 1918 októberében kapott, (Károlyi Mihályt is kinevező) „homo regiusi” tisztségére hivatkozva lép fel kormányzóként, azonban az antant hatalmak, hogy elkerüljék a Habsburg restauráció lehetőségét is, 16 nap után lemondadják.

Augusztus 13. A Fővezér és szárnysegéde, (Magas házy László) Siófokra repül, hogy ott kezdjék el felállítani a Nemzeti Hadsereg Fővezérségének főhadiszállását. Ezt követően környezete nem tudja lebeszélni Horthyt kockázatos vállalkozásáról, aki szárnysegédjével, hamis igazolványokkal és civilben vonaton, III. osztályú kocsiban tájékozódni utazik a románok által megszállt Budapestre.

Találkozik az antant tábornoki bizottságával, egyenlőre sikertelenül kérve, hogy a Nemzeti Hadsereg Budapestre indulhasson. Tárgyal Madarescu román tábornokkal is, de a románok továbbra is megszegik az önmaguk által meghatározott dunántúli demarkációs vonalat, ami miatt fegyveres összecsapásokra is sor kerül.

Augusztus 15. Horthy még József főherceg előtt teszi le az esküt a Friedrich kormányra, de a Nemzeti

Hadsereget nem engedi a kormány hatáskörébe vonni. Hadserege elvárásának megfelelően továbbra is ő a politikán felül álló nemzeti eszme letéteményese.

Szeptember 7. Az antant elismeri a Fővezérseget, mint az egyetlen katonai erőt, mely úrrá tud lenni az országban uralkodó káoszon. A hónap közepére a Nemzeti Hadsereg létszáma mintegy 25. 000 fő.

Szeptember 16. Az antant angol képviselői Siófokon tárgyalnak a Fővezérrel a románok budapesti kivonulásáról. Október elejéig vissza kell vonni a - garázdálkodásuk és provokációik miatt a világsajtót is foglalkoztató - román csapatokat a Dunántúlról is, melyet így a Nemzeti Hadsereg von fennhatósága alá. Október 12. A Nemzeti Hadsereg bevonul Székesfehérvárra, immár készen arra, hogy bevonuljon Budapestre; a fővárosról így ír a székely mesemondó, Benedek Elek:

„A mesebeli fekete gyász városa Budapest. ez a város meghalt... A burzsujból proletár, a proletárból burzsuj lett, az eredmény: sem ez, sem az nem dolgozik... Minden napra tíz-húsz rendelet és mind halálnak halálával fenyegeti a burzsujt. Feneketlen erkölcstelenség, rablás, gyilkolás, ártatlan emberek halálra kínzása - ez az új világ.” – Böven van feladata a Fővezér rendteremtő acélseprűjének.

November 6. Az angol teljhatalmú megbízott, Sir George Clark és Horthy megállapodnak a budapesti bevonulás feltételeiben, melyhez immár az antanthatalmak is hozzájárulnak

November 14. Lehár Antal ezredes csapatai megszállják a főváros stratégiai pontjait és biztosítják a rendet a Nemzeti Hadsereg bevonulásához. Gyalogság, tüzérség és légierő is készenlétben áll arra az esetre, ha román vagy kommunista ellenállás történne. Erre nem kerül sor, a románok kivonulnak Budapestről és továbbra is fosztogatva november 16-ra a Tisza mögé vonulnak vissza.

Az eddig elmondottak nyilván nem tükrözhetik, hogy az elmúlt öt hónap alatt a Fővezérnek milyen súlyos katonai, szervezési, politikai és diplomáciai kihívásokkal kellett megküzdenie. A róla készült egykori felvételek azonban árulkodóak. A képekről egy az eseményekbe belefogyott, szikár, szinte meggyötört arcú katona tekint ránk.

És november 16-án végre eljön a várva várt nap. A Nemzeti Hadsereg 6000 katonája, élén a Fővezérrel, bevonul Budapestre. Jöhetett volna fogaton, vagy autón, de Kelenföldtől a Gellért térig lóháton jött; és ez is Horthyra jellemző karakán vállalás volt. Hiszen lóháton, ékként elől menni, nem volt kockázatmentes egy zászlólengető, üdvrivalgó és a riadozva táncoló, oldalzó lovat is virággal megdobáló tömegben, vagy orvlövész célpontjának kitetten. Budapest polgármesterének alázatos, frázisokban bővelkedő fogadó beszédét is lóhátról, mondhatnánk magas lóról hallgatta végig a Gellért téren. Nyilván nem véletlenül. Afféle lovas testbeszéd volt ez, ami félreérthetetlenül jelezte Horthy erejét és pozícióját.

Lóhátról mondott rövid és egyértelmű válaszbeszéde is erre utalt. Mint mondta, a főváros, melyben az ország piszka folyt össze, az elmúlt évben a nemzet megrontója lett. Az igen kemény, de a megbocsájtás lehetőségét sem kizáró beszéd alábbi részleteit szó szerint érdemes idézni:

„Tetemre hívom itt a Duna partján a magyar fővárost: ez a város megtagadta ezeréves múltját, ez a város sárba tiporta koronáját, nemzeti színeit és vörös rongyokba öltözött. Ez a város börtönbe vetette, kiüldözte a hazából annak legjobbjait és egy év alatt elpredálta összes javainkat. De minél jobban közeledtünk, annál inkább leolvadt szívünkről a jég és készek vagyunk megbocsájtani... ha ez a megtévelyedett város visszatér megint hazájához... Katonáim, miután betakarították földjeikről Isten áldását, fegyvert vettek a kezükbe, hogy rendet teremtsenek itt a hazában. Ezek a kezek nyitva állnak a testvéri kézszorításra, de büntetni is tudnak, ha kell.”

Budapest ért a szóból és a már lóról szállt Fővezér a tömegek ünneplése mellett, a Ferencz József hídon át kíséretével gyalog érkezik a Kossuth térre. A Nemzeti Hadsereg alakulatai díszmenetben vonulnak az Országházhoz, ahol Friedrich István miniszterelnök a kormány és a nemzet nevében üdvözlöi a Fővezért, mondván: *„Ez a nemzet talpra áll, ha lemond ... az idegenből várt segítségről és csak a saját erejében bízva ... kitart a keresztény nemzeti irány mellett... Erkölcsi erőnk óráról órára nő és most már megvan a fizikai erőnk is a Nemzeti Hadsereg képében.”* A Nemzeti Hadsereg pedig tovább erősödik, létszáma november végére 56.000, decemberben 75.000. 1920 február 1-jén pedig már mintegy 100.000 fő. (Felvetődhet a kérdés, hogy ehhez képest hol tartunk ma?)

Talán nem tévedünk, ha azt mondjuk, hogy Horthy és a Nemzeti Hadsereg budapesti bevonulása jelzi azt az erkölcsi és fizikai erőt mely lehetővé tette az ország további talpra állását. Lehetővé tette Horthy számára, hogy teljesítse az antant feltételeit, illetve az arisztokrácia tagjainak és a Pesti Izraelita Hitközség képviselőinek kéréseit is. Így a bevonulás után az elkerülhetetlen számonkérésen túl nem történik tömeges megtorlás a kommunisták ellen és zsidó pogromra sem kerül sor. November 24-én megalakulhat az antant által is elismert Huszár kormány és megtörténhetnek a parlamenti választások. Az államforma: király nélküli alkotmányos királyság lesz, élén a kormányzóval. A nemzetgyűlés 1920. március 1-jén kormányzóvá választja Horthy Miklóst.

Megkezdődik ezzel a XX. század magyar történelmének a Kormányzó nevéhez fűződő, csaknem negyed százados időszak, melyben – mindaddig, amíg

az európai történelem nem gyűri maga alá hazánkat is - megtörténik egy Trianonban feldarabolt, halálra ítélt nemzet csodálatos feltámadása.

A budapesti bevonulás időpontját pedig a magyar történelem jeles dátumai közé kell / kellene sorolnunk, hiszen döntő fordulópontra volt a Nagy Háborút követő katasztrofális események és a felemelkedés, a konszolidáció között.

Napjainkban mégis szinte elfelejtett, az oktatásban is méltatlanul elhallgatott esemény pedig akár nemzeti emléknap is lehetne. Egy olyan emléknap, melyen méltó módon, akár szoborállítással is tiszteleghetnénk a Nemzeti Hadsereg fővezérére, majd Magyarország Kormányzója előtt.

Dr. vitéz Bucsy László törzskapitány beszéde, elhangzott 2018. november 17-én, Budapesten, az Attila Hotel udvarán állított Horthy-szobor avatásán

A Nemzeti Hadsereg budapesti bevonulásának 99. évfordulóján

Tisztelt Honfitársaim, Kedves Barátaim!

Eltökélt szándékom volt a megtisztelő felkérés alapján szabadon szólni, de a téma és főként a hallgatóság mélyeséges tisztelete, alázatra és önfegyelemre szorít, ezért mégis a lejegyzett gondolataim felolvasására szorítokozom. /.../ Kenderes, Kereki, Bér, Csókakő, Hencida, Budapest – Hazatérés Temploma, Kálóz, Harc, Nemeshodos és Budapest, Attila Hotel. Kinek, mi jut eszébe a felsorolt helységnevekből? Számomra meghatározó, érték- és rendteremtő, főként igazságot véglegesítő közösségi élmények személyesen átélt sora – már önmagában is elegendőek, hogy védhessem a megtisztult, történelmileg végre helyretett tényeket.

Nézem az archív filmkockákat és hallgatom Horthy Miklós fővezér rövid, lényegre törő beszédét a Nemzeti Hadsereg élén, a Gellért Szálló előtt – válaszul a főváros nevében őt fogadó budapesti főpolgármester hódolatára. A beszéd gondolatait, tartalmát nem sorolom, mert azok sokszor olvasott és hallgatott, jól ismertek.

Elkezd előttem peregni az én, már antikoszódó

filmem: egyrészt családomról, másrészt Kárpát-medencei kirándulásaimról, valamint az előbb említett településekhez kötötten, nem halványuló emlékeként.

Földereng bennem születésem, édesanyám által örökre emlegetve: 1944 májusának utolsó éjszakáján, egy budai neológ kórház kivilágítatlan óvóhelyén a légópincében, a szülőszoba csendje helyett a közeli Déli-pályaudvar bombázó Liberátorok zúgása és bombák csattogása adta meg világrahozatalomnak alaphangját és zenéjét, a petróleumlámpák gyöngye fényénél. Ez az emlék csak jóval édesanyám távozása után kezdett foglalkoztatni, amikor a ma már rendelőintézetként működő akkori kórház ambuláns betegeként kezelésekre járva egy számomra idegen nyelven írott márványtáblára rákérdeztem a rendelő igazgató főorvosától. A válasz elképesztett. Lekísért az irattárunkba, az akkori légópincébe, ahol születtem, elmesélte a kórház néhány hónappal későbbi golgotáját: helyben lekaszabolták az ártatlan és védtelen orvosokat, ápolókat és ápolókat, még írماغjuk sem maradt. Bűnük a származásukból adódott. Ez volt a gyűlölet terrorja. Szerencsésnek

mondhatom magam, mert most itt állhatok, hogy ezt elmeséljem.

Látszólag joggal kérdezhetnétek, miért is állok itt, egyhelyben és mozdíthatatlanul, sokak új gyűlöletét kiváltva; egy értékrend, a történelmi hitelesség és az egyetemes és elhallgatott igazság és magyar nemzetünk mellett - elkötelezetten kiállva?

A válaszom csak első látszatra bizonyult, valójában végtelen egyszerű és ugyancsak elsősorban megélt élményeimből és olvasmányaimból következik.

A Fővezér, Horthy Miklós 1919 nov.16-i beszédére utalva: én is szeretem szülővárosomat, hazám, nemzetem székesfővárosát, mely a „nemzet valódi megrontója lett akkor, vörös rongyokba öltözve.”

Horthy még csak sejtette - később valódi államférfiként bemutatkozó kormányzónk, hogy később, Trianonban ízekre szedik a győztesek hazánkat, diktátumként magyarságunkra kényszerítve látszatbékéjüket.

E napokban, a Nagy Háború 100. évfordulójára visszaemlékezők párizsi felvonulása számomra gyálázattal felérő közös történelmi amnéziával egyenértékű, ahol szó szerint összekeveredtek a győztesek és legyőzöttek fogalmi rendszerei pont úgy, ahogy ismereteim szerint történelmi emlékezetük is. Csakis így fordulhat elő, hogy Trianon nemzetünket sújtó drámája és megújuló gyásza ma nem tény és tárgyszerű oktatás témája sem a győzteseknél, sem a legyőzötteknél. Így természetes a szintén évszázados kettős mérce az erőszakok megítélésében és azok következményeinek felszámolásában.

Nemzedékünket drámai módon megosztják politikailag meg nem beszélt ügyeink. Történetírásunk még a legjobb szándékok szerint sem lehet hiteles, ha a tudatosan marasztalt igazságtétel elmaradásával generációnk sem tud tisztán látni bűnös és áldozat között. A kirekesztés, a hamis kiválasztottság és kollektív bűnök folyamatos felemlegetése egyértelmű zsákutca, mind a későbbi barna, mind a vörös terror felemlegetésében.

Amikor a jelenlegi határainkon túli, idegenek által jogtalanul bitorolt, megszállt területeinken gyakorlom élménytársaimmal nemzeti emlékezet-kultúránkat Kárpátalján - Szolyván, ahol tízezrével gyászoljuk a gyűlölet tombolásának magyar, zsidó és német áldozatait, Kormányzónk hagyatékára is gondoltunk koszorúzással egybekötött főhajtásunkon. Természetesen ez

is kiváltotta a területbitorlók dühét, nemzetbiztonsági kockázatként felüntetve engem, s eltiltva további látogatás-szervezésemtől.

Meggyőződéssel állíthatom válaszul a folyamatos minősíthetetlen támadásokra és nemzetünk megosztottságára, – ezzel válaszolva a költőinek szánt előbbi kérdésre:

Horthy Miklós kormányzónk melletti tudatos kiállításom egyetemes történelmünk hiteles bemutatásából, megértéséből fakad, és pontosan tudom, miért is látom kenderesi látogatásaimkor, főhajtásaimkor a hálás zsidóság koszorúit a sajátom mellett.

Értelmet és célt ad küzdelmemnek az a meggyőződésem, hogy tarthatatlan a politika és történetírás kettős mércéje és a bűnelkövetők és áldozataik folyamatos cserélgetése; és látni vélem már a tisztesség szándékait e tárgyban.

Ebből adódóan életszerű az a vágyam, hogy végre elfoglalja véglegesült helyét nemzetünk történelmi panteonjában Horthy Kormányzónk; és egyetemes nemzeti emlékezet-kultúránk részeként avathatom majd én is egész alakos lovas szobrát, pont olyan követendő példaként Nemzeti Egységünk helyreállítójának, mint ahogy ott állt szülővárosom közössége előtt tisztelegve akkor, a Gellért Szálló előtt, 1919 novemberében.

Így legyen!

Köszönöm a felkérést és köszönöm, hogy meghallgattak.

Reiner Péter beszéde 2018.11.17-én, Attila Hotel, Bp. / Horthy-szoboravatás

Fotó: Tóth Péter

